

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 9. De Missæ celebratione,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

ptas, conferre vnum tantum & eundem effectum gratiæ, id que in sumptione primæ speciæ. Atque id procedere, siue speciæ illæ sint eiusdem rationis, vt plures hostiæ, vel earum particule: siue sint diuersæ rationis, vt vna panis & altera vini. Fundamentum est: quia tales sumptiones licet physice sint distinctæ, non sunt tamen considerandæ, vt integræ communionis: sed vt integrantes vnâ moraliter communionem per quam vnus datur effectus.

Sextum documentum, quo procedens limitatur, est: Ex parte quidem Sacramenti, existenteque eadem dispositione in suscipiente: per primam partem communionis qua vere & realiter Eucharistia applicatur, produci effectus eiusdem, in illo qui non ponit obicem: atamen si dispositio varietur reddaturque perfectior, fieri posse vt aliqua gratia detur in posteriore sumptione partiali, quæ non est data in priori. Et ita (vt inquit Suarez *sub finem quintæ sect.*) si Sacerdos sumens successiuè partes hostiæ, obicem habeat gratiæ dum priorem partem sumit: illo per cõtritionem sublato, dum sumit partem posteriorem, recipere gratiæ effectum in eadem posteriore sumptione: quem non recepit in priore: nam digne manducans corpus Christi recipit eiusmodi effectum, dicente Domino Ioan. 6. Qui manducat me viuet propter me. Item si suscipiens in priori sumptione, fuit quidem dispositus, sed remisse, recipiet quidem effectum, sed proportionatum tali dispositioni: sique in secunda sumptione habeat perfectiorem dispositionem, augebitur Sacramenti effectus: quoniam quæ est proportio in hac re hominis dispositi ad seipsum non dispositum, eadem est magis dispositi ad seipsum minus dispositum. De hac re plenius idem Suarez in eadem seq. 5. & sect. 6.

Qui in septima disputans vtum Eucharistia conferat aliquid effectum gratiæ post sumptionem quamdiu Christi præsentia durat manentibus speciebus incorruptis: decernit probabile esse quod fit eo tempore quo Christus est realiter præsens intra hominem, is in actuali deuotione crescat, seq; magis ac magis ad gratiæ effectum disponat, in ipso eundem effectum augeri.

Septimum documentum est: Hoc Sacramentum liberare à venialibus, & præseruare à mortalibus. Istud patet ex Concil. Tridentino. sess. 13. cap. 2. vbi dicitur: quod Christus voluerit Sacramentum hoc sumi, tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur. De qua præseruatione iam constat ex documento 4.

De remissione venialium doctrina est non modo Magistri in 4. sub finem distinctionis 12. & D. Thom. in cit. quæst. 79. art. 4. sed etiam antiquorum Patrum quos commemorat Suarez in disput. 63. sect. 10. in initio, & Gregor. à Valent. disput. 6. quæst. 7. puncto 1. in secundo effecti: vbi rationem hanc subiungit, quod peccata venialia, post actum peractum, cõsistant in priuatione cuiusdam feruoris charitatis: sicut & mortale peccatum, post actum peractum, consistit in quadam priuatione charitatis. Talis autem feruor restituitur per hoc Sacramentum: ad quod secundum suam institutionem, pertinet restaurare omnem eiusmodi iacturam vitæ spiritualis, iuxta antedicta in documento 3. Quare & per ipsum peccata venialia delentur, condonaturque diuinitus ea Dei offensa quæ incurra est illorum commissione. Ad quod in eadem sect. Suarez ait requiri, vt Sacramentum digne sumatur, & vt sumens non habeat actualem affectum, quo tale peccatum ei placeat. Qui tamen affectus non impedit remissionem aliorum venialium, quæ tunc nullo modo placent: nec enim peccatum veniale, sicut mortale, obex est diuinæ gratiæ conferendæ ex opere operato: ideoque ex tali collatione potest haberi remissio aliquorum venialium manentibus aliis.

Octauum documentum est sumptum ex D. Thoma in sequenti artic. 5. Eucharistiam, vt sacramentum est, ac vt sumitur, non remittere ex opere operato penam peccato debitam, etiam si vt sacrificium est, seu quatenus offertur, eam remittat offerentibus, atque iis pro quibus offertur: non tamen semper totam, sed iuxta eorum deuotionem. Ad cuius documentum confirmationem facit, quod (vt notat Suarez d. disput. 63. sect. 10.) neque Scriptura, neque Concilia, aut Patres meminerint talis effectus: neque is consequens

fit ex augmento gratiæ, quod per hoc Sacramentum datur cum reatus pœnæ, non includat, sicut reatus culpa; malitiam moralem in pedietem charitatis feruorem ad quem fouendum, tanquam vitæ spiritualis vigorem, hoc Sacramentum institutum est per modum cibi.

Aduerte vero dictum esse non remittere ex opere operato: quia ex opere operantis, actus communicandi vsurpatus debite ab existente in charitate, potest ad remissionem pœnæ peccati prodesse: non tantum ipsi communicanti, sed etiam alteri pro quo eundem actum Deo obtulerit: alioquin enim sine fructu & inepte fieret, quod est in vsu piorum; ac Doctorum etiam virorum: vt nonnunquam pro aliis communicent, vt pro animabus purgatorij: quod eis aliter prodesse non potest, quam ad prædictam pœnæ remissionem. Ratio vero est, quia actus communicandi est actus religionis, qui cum de se bonus sit, potest in charitate factus, vt esse meritorius, sic & satisfactorius coram Deo. Cui oblati pro alio, potest quoad satisfactionem per modum suffragij prodesse ei, pro quo offertur: atque tanquam per orationem pro alio factam, potest aliquid per illum obtineri à Deo, per modum impetrationis: perinde ac potest per elemosynam & ieiunium. Ad quam impetrationem hoc Sacramentum censetur efficaciam habere specialem duplici nomine, vt in fine eiusdem sect. notat Suarez: tum quod excitet feruorem charitatis: ex quo proficiscens actus, maiorem habet, vt ille loquitur, congruitatem ad impetrationem: tum quod exhibeat realem Christi præsentiam & coniunctionem secum, ratione cuius familiaris, & cum maiore pietatis sensu, & deuotionis affectu: oratio ad illum, & per illum funditur: eaque de causa est magis impetratoria.

CAPVT IX.

De Missæ celebratione.

IN Missæ celebratione pars præcipua est ea in qua ex Christi institutione prolatis sacramentalibus verbis: *Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei*, per conuersionem panis & vini in corpus & sanguinem Christi, Eucharistia conficitur, & sacrificatur: ita vt ea non modo sit Sacramentum de quo hætenus: sed etiam sacrificium, de quo multis, tum alij tum Bellarminus in lib. 6. de Eucharistia, Henriquez in 1. parte summae Theologiæ moralis lib. 9. Gregor. à Valent. tom. 4. disput. 6. quæst. 11. & Suarez abunde tomo 3. in 3. partem D. Thomæ disput. 73. & reliquis sequentibus. Cum autem ea excedant instituti nostri limites, contenti erimus nonnulla notare breuiter, quorum ignorantio reprehensibilis est in Sacerdote.

Primo igitur loco nonnulla de Missæ sacrificio notanda proponemus. Deinde ea considerabimus quæ ad ipsam Missæ celebrationem licitam requiruntur ponderando circumstantias tum personæ celebrantis, tum temporis & loci in quo celebrandum est: tum etiam altaris calicis & aliorum id genus tanquam instrumentorum necessariorum ad eandem celebrationem licite perficiendam. Postremo de iis quæ ea ipsa celebratio cõtinet vltra Eucharistiæ consecrationem, dicemus prout sufficere potest ad nostrum institutum.

SVM MARI I PARS PRIMA.

- 143 Eucharistia & sacramenti, & sacrificij rationem habet.
- 144 Ad quam sacrificij rationem pertinet, quod sit oblatio corporis & sanguinis Christi, expressina sacrificij ab ipso Christo in cruce facti.
- 145 Nullum aliud sacrificium, quam Missæ, institutum est in lege noua: & quomodo per ipsum vnicum impleatur qua variis sacrificiis veteris legis præfigurata sunt de eo.
- 146 De actione in qua consistit essentia sacrificij Missæ: & modo quo conditiones sacrificij inueniuntur in consecratione Eucharistiæ.
- 147 Quid videatur tenendum de oblatione que in canone adicitur consecrationi: quidque de Eucharistia consumptione.

- 148 Fidelium cœtus quæ ratione censeatur sacrificium offerre cum Sacerdote.
- 149 Multiplex vs sacrificij Missæ.
- 150 Ea prouenit ex sacrificio crucis, cuius meritum nobis applicat.
- 151 Bona ad quæ impetranda sacrificium Missæ prodest.
- 152 Finitus est sacrificij Missæ valor.
- 153 Illius diuisio in generalissimum, specialissimum, & speciale: & qui sint cuiusque eorum capaces.
- 154 Meritum sacrificij crucis, per sacrificium Missæ nobis applicari potest, tum ex opere operantis, tum ex opere operato: & quando hoc posteriori modo.
- 155 Missæ sacrificium de se, fructus suos profert ex opere operato.
- 156 Aliiter tamen quam sacramenta proferant suos.
- 157 Difficultas an sacrificium Missæ pro pluribus: Minus profert singulis, quam oblatum tantummodo pro vno.
- 158 Requisita in Sacerdote ad debite & inculpate celebrandum.
- 159 Sacris vestibus ipsum indutum esse oportet.
- 160 De forma talium vestium quoniam ea sit: & quando amissa censeri debeat.
- 161 Omisio earum non modo omnium, sed & vnus tantum, peccatum est mortale, à quo defectus deliberationis excusat quidem: non tamen materia paruitas, quæ assignari non potest: & de metu mortis.
- 162 Quis sit tenendum de celebratione cum sacris vestibus sordidis, aut enormiter detritis, aut sine calcæis, aut aperto capite, aut sine honestis vestibus vsualibus.
- 163 Sacerdos celebrans Missam debet saltem vnum habere sibi ministrantem, qui masculus esse debet non femella.
- 164 Quæ necessitas possit facere licitam Missæ celebrationem sine ministro.
- 165 Ad quæ teneatur ministrans Sacerdoti celebranti: & quatenus liceat ad tale ministerium adhibere nescientem ab ipso iudicanda.

Nonnulla notanda de Missæ sacrificio secundum se.

SECTIO I.

143.

PRIMUM est: Eucharistiam non modo Sacramenti rationem habere, sed etiam sacrificij. Ratio est: quia Sacerdos illius consecratione id facit, quod Christus fecit in illius institutione, prout patet ex verbis Lucæ cap. 22. & prioris ad Corinth. cap. 11. relatis: Hoc facite in meam commemorationem. Iam Christus tunc, ex definitione Concilij Tridentini, sess. 22. cap. 1. se Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo Patri obrulit; ac sub eandem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes constituebat, vtsumerent, dedit: & eisdem eorumque in sacerdotio successoribus vt offerrent præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem, vt semper Catholica Ecclesia intellexit. De qua re Suarez disput. 74. sect. 2. late disserit.

144.

Secundum est: Ad rationem talis sacrificij pertinere, vt sit oblatio corporis & sanguinis Christi, facta sub speciebus panis & vini. Per oblationem autem intellige externum quendam actum latræ, quo offertur Deo aliqua sua creatura in recognitionem, quod ipse sit omnium quæ sunt, creator, seu auctor, ac supremus Dominus, adeo ut nulli alij, quam ipsi, vero Deo, tantum honorem liceat deferre. Ex eo autem quod sit oblatio, non quidem hircorum, aut tauro- rum vel ouium, aliarumve id genus rerum, sicut in veteri Testamento, sed corporis & sanguinis Christi: intellige summam eius dignitatem, & peculiarem Dei Patris in ea complacentiam tanquam factam de re, omnium quæ illi offerri possit pretiosissima & gratissima: corpore scilicet, & sanguine dilecti Filij sui in quo sibi complacuit. Pertinet adhuc ad eandem rationem, vt sit oblatio significatiua, atque expressiua sacrificij quod Christus in cruce fecit corporis & sanguinis sui pretiosissimi: adeo ut Sacerdos celebrans Missam, non fo-

lum offerat corpus & sanguine Christi, sed etiam repræsentet sacrificium à Christo oblatum in cruce: sicq; offerendo, repræsentet: & repræsentando, offerat.

Vbi aduerte in ea repræsentatione, sacrificium repræsentans à sacrificio repræsentato non differre quoad rem sacrificatam: ea enim in vtroque est corpus & sanguis Christi: differre autem quoad modum; qui modus in sacrificio crucis fuit vere moriendo: & in sacrificio Missæ, consistit in significatione & repræsentatione taliter facta vt ipsemet, Christus exhibeatur ad repræsentandum seipsum in cruce oblatum in sacrificio: eo modo quo fieret in tragedia, in qua repræsentaretur alicuius Regis factum, si is ipse Rex, cuius factum repræsentatur: reuera in eadem tragedia indueretur ad seipsum, qui fecit, repræsentandum. Quod exemplum Cardinalis Toletus habet in infract. Sacerd. lib. 2. cap. 4. vers. Tertium verbum.

Tertium notandum est: Non aliud quam Missæ sacrificium, institutum esse in noua lege, per quod vnum implentur perfecte que de eo prefigurata sunt diuersis sacrificiis veteris legis. Quod vt intelligatur aduertendum est: talia sacrificia fuisse triplicis generis. Primum fuit holocaustum, in quo totum animal quod Deo offerrebat ob ipsius reuerentiam, igne consumebatur: nulla particula referuata, ad ostendendum profutendum quæ ipsum omnium profusorem, creatorem esse ac dominatorem. Secundum genus fuit, hostia placabilis dictum, quod Deo offerrebat in reconciliationem cum ipso offenso, ob aliquod peccatum commissum. Illius autem pars aliqua Sacerdoti referuabatur, & totum reliquum consumebatur igne: ad significandum, quod Deus in salute nostra operanda suis sacris Ministris utatur. Tertium genus fuit hostia pacifica dictum: quod offerrebat Deo in gratiarum actionem pro beneficio aliquo accepto vel pro aliquo impetrando. Eius vna pars igne consumebatur, altera Sacerdoti dabatur, & tertia remanebat offerentibus.

Quæ cum ita sint, perfecta eorum adimpletio per Missæ sacrificium patet: quia idem in eo fit quod Christus fecit in cruce, in qua se obtulit in verum holocaustum: vt pote qui se totum in Dei Patris gloriam exinanivit crucem ipsam sustinens confusione contempta, ad Hebr. 12.] Se item obtulit in veram hostiam placabilem qua Deo reconciliavit totum genus humanum, iuxta illud ad Coloss. 1. In ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in terris siue quæ in cælis sunt, &c.] Se denique obtulit in veram hostiam pacificam: quia per oblatum à Christo in cruce sacrificium (vt pote Deo gratissimum ac pretij infiniti) gratia & cæta, habitæ, relatæ que sunt ipsi Deo abundantissime, & beneficia innumera nobis oblata à diuina sua maiestate: ita vt possimus iuxta Apostolum ad Hebr. 4. ad thronum ipsius cum fiducia adire, vt misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno.

Quartum notandum est, multorum iudicio (quos referit & sequitur Henriquez in prima parte sue summe lib. 9. cap. 19. initio) ad essentiam sacrificij Missæ debere tres actiones concurrere, consecrationem Eucharistie, eiusdem oblationem, & iusdemque consumptionem per Sacerdotem celebrantem. Non deesse tamen qui existimant totam eandem esse, etiam consistere in consecratione, inter quos est Suarez, disput. 77. latissime eam difficultatem discutens. Alios vero esse qui asserant cum consecratione requiri oblationem: inter quos est Azor tomo primo lib. 10. cap. 19. quest. 1. Ac demum alios, qui velint cum consecratione requiri Eucharistie consumptionem factam per Sacerdotem sacrificantem. Cuius sententia est Bellarm. in libro primo De Missa, cap. 27. Merito autem omnes consentiunt quoad consecrationem: quia sacrificium Missæ offertur in persona Christi, Sacerdos autem Missam consecrationem in qua ait; Hoc est corpus meum: Hic est calix sanguinis mei.

Quomodo autem consecratio ipsa rationâ habeat sacrificij Bellarm. loco citat. colum. penult. explicat, propositione trium, quæ in ea fiunt. Primo enim per consecrationem res prophana, nimirum panis, fit sacra: quia conuertitur in corpus

corpus Christi, rem omnium sacratissimam: nec vero ideo dicitur panem sacrificari: cum per consecrationem non fiat res sacra, sed periens conuertatur in rem sacram: quæ proprie dicitur sacrificari.

Secundo, res eadem, (quod requiritur ad rationem sacrificij) per ipsam consecrationem offertur Deo: quia vi illius fit, ut corpus Christi incipiat mediante manu Sacerdotis esse re ipsa super altare tanquam oblatum Deo: ita ut Sacerdos non immerito prolatione verborum consecrationis censetur de facto offerre: etiam si talia verba non exprimat.

Tertio, eadem res sacra (quod adhuc requiritur ad rationem sacrificij) per consecrationem ordinatur ad realem & externam mutationem. Per illam enim corpus Christi accipit formam cibi, quæ ad comestionem ordinatur, & hæc ad mutationem & destructionem: cuius capax Christi corpus non est quidem secundum suum esse naturale, iuxta illud: Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, ad Rom. 6.] est tamen secundum esse sacramentale: quod admittit ex corruptione specierum sacramentalium, sequente ex Eucharistia manducatione.

Quod vero attinet ad oblationem vocalem quæ peracta consecratione fit in oratione [Vnde & memores nos serui tui, &c.] eam non esse de essentia sacrificij Missæ, bene probat Bellarm. *ibidem propositione 5.* tum ex eo quod Dominus noster non inueniatur eam adhibuisse; tum ex eo, quod memoratæ orationis verba, quibus fit talis oblatio, non dicantur in persona Christi; sed in persona ministri & Ecclesiæ, seu ceteris fidelium. Sacrificium autem istud offertur in persona Christi qui in illo est principalis offerens: ut satis patet ex Cõcil. Trident. sess. 22. cap. 1. de quo Suarez disp. 77. sect. 1. Quocirca prædicta oblatio vocalis ut vult Bellarm. tantum est testificatio, quod tota Ecclesia consentiat in proxime factam oblationem.

Quod demum attinet ad consumptionem Eucharistiæ faciendam a celebrante Missam, et si Theologorum scholasticorum discussioni adhuc relinquatur: An ea sit sacrificij Missæ pars essentialis, necne; tam quod nullo modo sit omittenda tanquam spectans ad eiusdem sacrificij integritatem, habetur aperte: tum ex eo quod in cap. Relatum, De consecr. dist. 2. talis consumptio omitti, feruere prohibetur: & in seq. cap. Comperimus, id tanquam grande sacrilegium damnatur. Tum ex eo quod cum tanta obseruetur coniunctio eiusmodi consumptionis cum consecratione: ut si post hanc contingat Sacerdotem celebrantem non posse hostiam consecratam sumere, substitui debeat alius Sacerdos ieiunans, *vel etiam non ieiunans in casu præced. num. 122.* qui sumat consummativè. Vnde intelligitur cõmunem Ecclesiæ sensum esse, debere omnino eandem sumptionem consecrationi adiungi per Sacerdotem. Tum demum ex eo quod, cum Christi corpus per consecrationem accipiat modum cibi, ipsum ordinatur ad manducationem, prout ante dictum est. Vnde porro intelligitur in Missæ sacrificio consecrationem exigere ut ei adiungatur rei consecratæ sumptio in refectionem saltem consecrantis. Vbi aduerte obiter ex usu quotidiano constare, sumptionem Eucharistiæ per alium quam per celebrantem, aut per Sacerdotem, defectum illius in casu necessitatis suppletentem: neque ad essentiam neque ad integritatem sacrificij Missæ pertinere. Quot enim Missæ quotidie celebrantur, in quibus solus celebrans sacram communionem sumit?

Quintum: Notandum est, Missæ sacrificium offerre ad Sacerdotes rite ordinatos attinere ex Christi institutione, haberi quidem ex definitione Concilij Trid. sess. 22. cap. 1. id tamen non ob stare quin Ecclesia quoque, ceterasve fidelium simul offerre censetur. De quo Suarez disp. 77. sect. 3. Patet vero ex verbis illis canonis Missæ. Hanc igitur oblationem feruitutis nostræ sed & cunctæ familiæ tuæ, &c.] & ex aliis verbis sequentibus. Vnde & memores nos Domine serui tui, sed & plebs tua sancta, &c.] Tam hæc enim quam illa satis indicant talem oblationem ut à sacerdote, sic à populo fieri diuinæ maiestati. Et ratio est, quia cum sit cultus publicus, communis est totius populi; qui constituens vnum corpus Sacerdotem offerentem continens tanquam vnum ex membris suis, dicitur Missæ sacrificium offerre, eo quod id faciat per

vnum suum membrum tanquam instrumentum constitutum, ad id ipsum deputatum: perinde ac corpus dicitur facere id quod manus facit. Circa quod bene notat Bellarm. in lib. 2. De Missa, sub initium cap. 4. totam quidem Ecclesiam offerre omnia Missæ sacrificia, quæ à quibuslibet sacerdotibus offeruntur: sed non eodem modo: quoniam in ea aliqui offerunt solummodo habitualiter: nimirum ij qui abluunt, neque de sacrificio cogitant; habitualiter tamen cupiunt offerri. Aliqui vero actu offerunt, nempe ij qui Missæ interfunt & actuali desiderio cupiunt offerri. Aliqui præterea, qui etiam casualiter offerunt quia causa sunt, procurantive seu hortando seu iubendo sacrificium ipsum fieri. Sacerdos denique offert tanquam is cuius ministerio Christus principalis offerens, utiur offerendo.

Notanda de vi & effectibus sacrificij Missæ.

SECTIO II.

PRimum est, Missæ sacrificium cõmemoratiuum esse Dominicæ Passionis, iuxta illud prioris ad Corint. cap. 11. Quotiescumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. Esse item sacrificium actionis gratiarum: quia est in signe obsequium quod rependitur Deo pro beneficiis ab ipso receptis. Itemque esse sacrificium laudis: quia declarat summam esse Dei excellentiam, cui tale tantumque obsequium debite cõuenienterque defertur. Præterea sacrificium esse propitiatorium: quia sic placet Deo, ut ipsum moueat nobis reconciliari, propitiumque esse, ac beneuolum fieri ad peccata nostra remittenda. Pro quo facit illud ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Inde enim intelligitur Missæ sacrificium, ad quod offerendum Sacerdotes Euangelici assumuntur, valere ad remissionem peccatorum: quod & patet ex definitione Concil. Trident. sess. 22. can. 3. Esse porro sacrificium satisfactorium: quia applicat nobis poenas per quas Christus in vita & passione sua toleratas, satisfecit pro poenis à nobis debitis. Illis enim pro nobis toleratis sic placatus est Deus, ut earum gratia nobis reconciliari & in satisfactionem pro nobis indignis eas admittere dignetur; liberos nos relinquens à debito poenæ. Esse denique imperatorium: quia nobis non tantum remissionem peccatorum, sed etiam multa alia beneficia imperat, Christo membrorum ministrorumque suorum orationibus vim & efficaciam conferente, dum pro ipsis, ex cap. 8. ad Roman. apud Patrem interpellat: nimirum orans ipso facto, eidem Patri presentando vulnerum suorum cicatrices, & totius passionis sue memoriam.

Secundum notandum, pro præcedētis maiore intelligentia est, sacrificium Missæ efficaciam suam habere à crucis sacrificio, quod causa est sufficientissima omnium gratiarum, quæ quacumque ratione hominibus conferuntur: iuxta illud quod ad Hebr. 10. Christus dicitur vna oblatione consummatisse in sempiternum sanctificatos. Nimirum eo quod per crucis sacrificium, sanctificationis nostræ quasi pretium (ut D. Thomas 3. part. quest. 48. art. 4. loquitur) sic persoluerit, ut non tantum remissionem peccatorum, tam quoad poenam, quam quoad culpam: sed etiam ornamenta gratiæ & iustitiæ, ac beatitudinem ipsam nobis acquisiuerit. Idque in sempiternum seu pro omni ætate. Virtute enim tam digni sacrificij sic placata est indignatio diuina aduersus genus humanum (quod significat D. Paulus ad Coloss. 2. in quibus, Christum deluisse quod erat aduersum nos chyrographum decreti, ac tulisse, illudque cruci affixisse) adeo ut non sit amplius opus Christum mori in pretium nostræ redemptionis à seruitute diaboli (qui quos vincit per peccatum, seruos habet: à quo enim quis superatus est, huius & seruus est, 2. Petri 2.) meruerit; Christus, ut Deus quantum ex se est, velit omnibus hominibus & reconciliari, & præbere auxilia ipsis necessaria: tum ad redeundum in ipsius gratiam, tum ad euadendam poenam peccatis debitam: tum ad consequendam subuentionem in necessitatibus tam viuorum quam defunctorum, iuxta definitionem Concilij Trident. sess. 22. cap. 2. Tanta autem efficacia illius sacrificij deriuatur ad nos, per sacrificium Missæ ex eodem

149.

150.

cap. 2. & precedenti primo: vt & per debitam sacramentorum perceptionem & mandatorum obseruationem. Rationem vero quod sit, sequentia notanda indicabunt.

151.

Tertium igitur est; Missæ sacrificium à Christo sic institutum esse in finem cultus diuini, vt misericorditer voluerit nobis esse causam consecutionis omnium bonorum & depulsionis omnium malorum. Vnde continentur Doctores, peccatoribus prodesse ad impetrationem primæ gratiæ, ac peccati quantumuis ingentis remissionem. Hocque est, quod in Concilio Triden. sess. 22. cap. 2. dicitur, quod illius oblatione placatus Dominus, gratiam & donum poenitentiae concedenti, crimina & peccata etiam ingentia dimittat. Quare re pluribus Suarez disp. 79. sect. 3. Iustus autem prodesse impetrando tum gratiæ consecutionem, atque adeo tentationes veniant, aut venientes vincantur, nec eis succumbatur: tum etiam ad bonos motus charitatis aliarumque virtutum: ex quarum debito vsu, gratia ipsa ex opere operantis in illis augeatur: tum demum ad remissionem peccatorum venialium. De quibus Suarez consequenter sect. 4. & 5. Patent autem, quia si sacrificium Missæ habeat vim impetrandi primam gratiam peccatoribus. minus dispositis, cur non habeat impetrandi iustis gratiæ augmentum magis dispositis. Deinde cum vim habeat impetrandi remissionem mortalium, habeat à fortiori & impetrandi remissionem venialium. Habere quoque vim impetrandi tam viuus quam defunctis iustis, nondum beatis relaxationem poenarum peccatis debitarum, expressum est in fine cit. cap. 2. à Concilio Trident.

Prodesse item non modo ad spiritalia sed etiam ad temporalia bona impetranda, docent Suarez in eadem disput. 79. sect. 7. Henriquez lib. 9. cap. 13. §. 3. ac Gregor. à Valen. rom. 4. disput. 6. quest. 1. puncto 1. §. 23. Id quod satis patet ex perpetuo Ecclesiæ vsu quo ipsum offertur pro terræ frugibus: pro infirmis: & vt in canone Missæ exprimitur, pro spe salutis & incolumitatis. Nec obstat ratio sacrificij: quia in veteri Testamento fuerunt vera sacrificia, quæ offerebantur pro temporalibus, quibus Iudæi inhiabant. Nec item obstat peculiaris dignitas istius sacrificij: quia illius oblatione, tales res à Deo petuntur sub implicita conditione si expediat nostræ salutis ad ipsius gloriam: qui finis non est indignus tali medio.

152.

Quartum notandum, est valorem sacrificij Missæ finitum esse. In quo Theologos conuenire notat Bellarm. lib. 2. De Missa cap. 4. prop. 4. illudque confirmat ex vsu Ecclesiæ: quo plures Missæ ad eandem rem impetrandam celebrantur: id quod frustra fieret si vna sola infiniti valoris esset: quandoquidem ea sufficeret ad omnia quæ petuntur, impetranda. Et certe, non alia de causa sacrificium crucis vnum tantum est, nec vnquam repetitur, quam quia ipsum fuit vnum infinitum valoris.

Quo modo autem Missæ quoque sacrificium non sit infiniti valoris: cum idem sit cum eo ipso sacrificio crucis quoad rem oblatam valoris infiniti, & quoad offerentem, puta Christum, etiam si modus offerendi sit diuersus: idem Bellarm. adfert ibidem tres causas. Placet autem potissimum, quod talis fuerit Christi voluntas: vt quantumcumque ipse potuerit per vnā oblationem sacrificij incruentis, siue per se solum, siue per ministrum factam; quolibet, & pro quibuslibet à Deo impetrare; noluerit tamen petere nec impetrare, nisi vt pro singulis oblationibus applicetur certa mensura passionis suæ; siue ad peccatorum remissionem; siue ad alia beneficia, quibus in hac vita indigemus. Cuius voluntatis sufficiens argumentum nobis est memoratus vsus Ecclesiæ, quæ Spiritus sancti magisterio regitur. Cur autem Christus ita voluerit, non est nostrum curiosius inquirere: vt nec cur assidue interpellat pro nobis, cum potuerit vnica interpellatione à Patre omnia obtinere.

153.

Quintum notandum, est memoratum valorem distinguere posse (perinde ac valor bonorum operum solet) in generalissimum, specialissimum & speciale. Generalissimum autem dicitur, quatenus applicatur Christianis: pro quibus tam defunctis quam viuus offerri, patet ex oratione quæ in Missa proxime sequitur offertorium, his verbis: Sed & pro omnibus fidelibus Christianis viuus atque defunctis, &c.

Nec quemquam ex eo numero excludere potest Sacerdos offerens. Intellige autem applicari, nisi obex interuenerit, qualis est in viuus maioris excommunicationis. Nam in cap. Sacris De senten. excommunic. istud sacrosanctum sacrificium pro excommunicatis offerri prohibetur. Est etiam impoenitentia peccatoris, cum qua non potest reconciliari: cum Dominus dicat Lucæ 13. Nisi poenitentiam habueritis, peribitis. Quamquam per modum interpretationis & orationis: ex Missæ celebratione facta pro peccatoribus tanquam minime exclusis à communione Sanctorum, de qua in Symbolo Apostolorum, possunt accedere illis diuina auxilia per quæ conferuntur in fide & spe: & iuuentur ad suam conuersionem: ac etiam ad vitanda noua peccata superatione tentationum, & obseruatione præceptorum. Ex mensa enim parat aduersus eos qui tribulant nos, Psalm. 22. fideles consequuntur, vt diabolus impediatur eos nimium tentare.

In vita functis vero obex est; tum æterna miseria, quia in inferno nulla est redemptio. Immo Deus armat orbem terrarum contra infensatos, Sapient. 5. Tum etiam æterna beatitudo, in qua nulla est indigentia: cum sit status omnium bonorum aggregatione cumulat. Non obesse autem detentis in purgatorio quod vita functi sint: patet ex eo quod Concilium Trident. sess. 22. cap. 2. in fine habet, istud sacrificium pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis rite, iuxta Apostolorum traditionem, offerri. Et ratio est, quia licet non sint in statu satisfaciendi per se, sed satisfaciendi: tamen quia pertinet adhuc ad Ecclesiam militantem (vt pro: qui nondum triumphant) participes sunt communionis Sanctorum: ratione cuius, cum sint in Dei gratia, frui possunt satisfactioibus Christi & aliorum fidelium; atque adeo fructu Missæ proueniente ex merito Christi, redemptoris tam ipsorum quam viuorum. Videri potest Suarez disp. 79. sect. 10. Specialissimus vero sacrificij Missæ valor dicitur, quatenus Sacerdoti celebranti conuenit & applicatur specialius, quam cæteris: tanquam ei qui ex officio est per se proximus minister, in cuius actione, puta consecratione, consistit substantia propositi sacrificij: ex quo prouide, sicut & ex aliis suis actionibus, ipse peculiariter debet fructum percipere. Specialis valor demum dicitur is qui debetur illis pro quibus Sacerdos specialiter offert: vt solet pro illis à quibus stipendium sustentationis accipit, & nonnunquam ex mera amicitia: itemque pro illis qui assistunt ipsi sacrificio, vt indicat specialis mentio quam celebrans facit ipsorum in canone illis verbis: Et omnium circumstantium, quorum tibi cognita est fides, & nota deuotio: pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt, &c. Vbi aduerte obiter, tales dici offerre ob eorum cooperationem, qua siue hortando, siue rogando, siue iubendo curant sacrificium ipsum offerri, aut ei assistentes, in illud consentiunt: voluntate & desiderio offerentes, Sacerdotes ipso offerente. Quod quidem in moralibus sufficit ad denominationem: sic enim is qui curat vt aliquis occidatur, vel iuuat occidentem, vel ei assistit tanquam particeps facinoris, denominatur occidere, etiam si occisionem non exequatur.

Sextum notandum est, duos modos solere assignari quibus Dominicæ passionis nobis meritum applicari potest: vnus est ex opere operato; seu quod idem est, ex sola institutione diuina, independentem à bonitate operantis, ita vt ipsum applicatum, nec sit maius ex eadem bonitate, nec minus ex contraria iniquitate. Alter vero est ex opere operantis: seu quo applicatio pendet ex bonitate & deuotione eius qui operatur: ita vt paruum aut multum aut nihil applicetur, prout magna aut parua, aut nulla operantis bonitas & deuotio fuerit. Atque quoad eorum meritum applicationem per sacrificium Missæ: ea ex opere operantis esse, censerit potest eo nomine, quod ipsum sit particularis actio offerentis; qua de condigno mereri, satisfacere, & impetrare valeat, si ipse sit in Dei gratia & seruatis circumstantiis debitis offerat. Sicut enim Sacerdos iustus per alia bona sua opera potest mereri, satisfacere, & impetrare: potest id etiam consequi per sacrificium Missæ, quod est actio, ex obiecto longe melior & dignior alii. Quamquam tamen ipsum, vt nec alia sua bona opera, potest alii communicare quo ad effectum meriti de condigno: potest vero quoad effectum

satisfacere

155. satisfationis & impetrationis. Ratio differentie est, quod gloria quam meriti respicit, reddatur cuius; secundum sua propria opera, & ob Sanctorum communionem vnus iusti penam Deus acceptet in satisfationem alterius: & moueatur ad miserendum vni ob alterius pium factu, sicut Matth. 9. Paralyticum Christus sanauit videns fidem eorum a quibus portabatur.

De se autem Missæ sacrificium proferre fructus effectusque suos ex opere operato, patet ex eo quod Concil. Triden. sess. 22. cap. 2. habet: ipsum esse mundam oblationem, quæ nulla in dignitate, aut malitia offerentium inquinari potest. Quod certe aliter esset, si ita penderet ab operante vt eius malitia inefficax redderetur. Patet item ex eo quod adhuc idem Concilium habet ibidem, Christum instituisse hoc sacrificium, vt virtus crucis applicaretur in remissionem peccatorum, quæ à nobis quotidie committuntur. Vnde intelligitur ex vi diuinæ institutionis, non autem ex meritis ministri, sacrificium Missæ nobis conferre fructum passionis Christi: atq; adeo conferre ex opere operato, infallibiliterq; perinde ac Sacramenta: dummodo non ponamus obicem, negligendo auxilium gratiæ quod Deus intuitu sacrificij nobis offert sufficiens ad nostram conuersionem & liberationem à peccato; nolentes vocationem eius sequi.

Nec obstat, quod bona temporalia ad quæ obtinenda à Deo, sacrificium Missæ offertur, non obtineantur semper: aut saltem, non statim. Etenim vt per alias orationes, sic & per Missæ sacrificium bona temporalia petuntur sub implicita conditione, si saluti conducat: quæ conditio non adest semper. Præterea fieri potest, vt Deus petitioni statim annuat quidem, certis tamen solummodo temporibus à se constitutis, petita largiatur. De quibus plura Bellarm. lib. 2. De Missa cap. 4. Henriquez lib. 9. c. 13. Azor in 1. par. lib. 10. cap. 21. qu. 4. Greg. à Valen. tomo 4. disp. 6. quæst. 11. puncto 1. §. 19. & Suarez disp. 79. sect. 1. & 2.

156. Sed nobis sufficere potest notasse, sacrificium Missæ alio modo habere vim ex opere operato, quam Sacramenta: quia non est instrumentum efficiens & immediate produciens gratiam, sicuti Sacramenta quæ illam immediate efficiunt in anima independenter à bonitate ministri, ex sola institutione diuinæ: sed tantum est instrumentum (independentem item à bonitate ministri) mouens Deum ad producendum infallibiliter effectus qui eidem sacrificio competunt ex diuina sua institutione, & quasi pacto: ita vt non iustificet immediate sicut baptismus, *exempli gratia*, sed tantum impetrando vt Deus placatus, peccatori donum penitentia concedat, cuius interuentu iustificetur. Quod Concilium Triden. sess. 22. cap. 2. expressit his verbis: Huius oblatione placatus Dominus, gratiam & donum penitentia concedens, crimina & peccata etiam ingentia dimittit.] Accedit quod, vt ibidem additur, vna eademq; sit hostia, idem tunc Sacerdotum ministerio offerens, qui seipsum per se in cruce obulit, sola offerendi ratione diuersa: In hoc scilicet, quod in cruce obtulerit se per se cum sanguinis effusione: & in Missa per ministerium Sacerdotis se offerat sine tali effusione. Vnde intelligitur, idem de sacrificio Missæ dicendum esse, quod de sacrificio crucis dicitur; nimirum non iustificasse mundum, efficiendo immediate in hominib. gratiam, sed tantum meritorie placasse Deum, impetrando ab eo vt homines ad salutem perducerentur per debita media.

157. Tertium notandum, est difficultatem esse ad praxim spectantem, An sacrificium Missæ pro pluribus oblatum, minus pro sit singulis, quam oblatum pro vno. Cui satisfieri potest tribus propositionibus, quas Suarez in citata disp. 79. sect. 12. la. persequitur. Prima est, Quando plures offerentes concurrunt cum Sacerdote ad idem numero Missæ sacrificium: quatenus tales integrum nec minorem suæ oblationis fructum vnum quemque percipere, quam si absq; alijs offerret. Ratio est: quia oblatio sacrificij ex concursu plurium offerentium, non fit minus grata & acceptabilis Deo: quando quidem is ipse concursus, est partium ordinarum vnus oblationis totalis pro ipsius diuina gloria. Quare ex illo n. n. minuitur ipsius oblationis fructus. Deinde si minueretur fatendum esset minorem fructum percipi ex auditione Missæ,

cum multi simul audiunt, quam cum pauci: quod à communi omnium existimatione alienum est.

Secunda propositio est: Valorem sacrificij Missæ, quem Sacerdos prout est publicus Christi minister, potest cui velit applicare, eo minorem esse in singulis, quo pluribus applicatus fuerit: siue applicatio fiat diuersis intentionibus particularibus: siue vna communi pro toto populo seu communitatis. Hanc sicut Suarez dicto 2. tenent Henriquez lib. 10. cap. 19. §. 5. in principio, plures citans in margine lit. D. Gregorius à Valent. in sine ante memorati puncti primi. Azor in 1. par. summa lib. 10. cap. 21. quæstio. 1. ac Toletus libro 2. instructi. Sacerd. cap. 6. Et est contra eos qui post Caietan. 3. part. quæst. 79. art. 5. concedunt quidem finitum esse fructum sacrificij Missæ, non tantum vt ei respondet, quatenus à Sacerdote & ab alijs offerentibus tanquam priuatis: verum etiam vt respondet eidem, quatenus est à Sacerdote tanquam ministro Christi, ac gerente pro populo personam publicam apud Deum ad instar legati & mediatoris. Nihilominus tamen volunt eum fructum quem Sacerdos applicat, quibus vult, non minui applicatione: sed multiplicari in omnibus quibus applicatur: sicut ignis habens tantum vim producendi calorem finitum, vt octo graduum, si æqualiter multis subiectis applicetur, producat in singulis calorem illius quantitatis. Vnde sequitur, quotquot sint pro quibus Missa offertur; vnus fructum non minui ex societate aliorum, qui sunt pariter offerentes.

Ad eorum refutationem vero & allata propositio confirmationem facit vsus Ecclesiæ interpres optima institutionis Christi. Is enim est, vt nonnunquam ex intentione Sacerdotis, Missa applicanda vni, tota illi applicetur: vt fieri solet quando Sacerdos ea tota intentione celebrat pro anima Petri. Tunc enim facit applicationem talem vt ex eo totus fructus sacrificij Missæ quem applicare potest, derinetur ad animam Petri, excludanturque aliæ animæ, quibus nihil relinquitur participandum. Quod quidem perperam fieret, si is fructus securus am se totum multiplicabilis esset in plures: quoniam eo posito, nulla datur ratio sic applicandi vni, vt ceteri excludantur: cum sine illius præiudicio possit istis quoq; fieri applicatio. Deinde sicut eidem personæ non potest fieri duplex totalis applicatio fructus vnus eiusdemque sacrificij, sed requiritur duplex sacrificium, vt patet ex Ecclesiæ vsu procurandi plures Missas pro eodem defuncto: ita nec potest idem effectus vnus sacrificij Missæ, totaliter applicari diuersis personis. Confirmatur: quia si hoc ita esset, Sacerdos qui plura stipendia integra accipit à pluribus, posset celebratione vnus Missæ satisfacere: quod vsui Ecclesiæ aduersatur & rationi. Vide tradita in precedenti lib. 23. num. 233. & 234.

Tertia propositio est: Sacrificium Missæ oblatum pro multis, eandem impetrandi vim habere in singulis, quam haberet, pro vno tantum oblatum: quia cum sit secundum se infiniti valoris, & infinite Deo gratum, quantocunq; in valore & multitudine sint beneficia quæ petuntur, superantur à valore eiusdem sacrificij, ob rei in eo oblatæ & offerentis infinitam dignitatem: adeo vt oblatum pro multis merito censeatur eandem vim impetrandi habere, quam haberet pro vno tantum oblatum. Eandem vim item habere impetrandi maximum ac exiguum beneficium.

De Missæ celebratione quoad circumstantias personæ celebrantis.

SECTIO III.

158. NOME circumstantiarum personæ celebrantis significantur requisita in illa, ad debite & inculpate celebrandum. Primum autem requiritur ex Christi institutione (de qua Concilium Triden. sess. 22. cap. 1.) vt sit Sacerdos: alias enim sacrilegium grauissimum committeret celebrando: neque impedimentum habeat censura Ecclesiastica, aut irregularitatis: quas violare in re tantæ dignitatis, dubium non est peccatum esse mortale. Deinde requiritur, vt habeat tam animæ quam corporis dispositiones requisitas ad salutarem Eucharistiæ sumpcionem, quæ sine graui scelere omitti nequit in Missæ celebratione. De quibus dispositionibus ante dictum est in cap. 7. Præterea requiritur vt reci-

tarit horas matutinas: quod iam tractatum est a nobis precedenti tom. lib. 18. nu. 167.

159. Amplius requiritur vt indutus sit sacris vestibus: quæ sunt amictus, alba, cingulum, manipulus, stola seu orarîu, & planeta seu casula: habentes bonas significationes sacras. Tum in ordine ad mores: quarum præcipuæ censentur indicatæ in illis orationibus, quas Ecclesia instituit a Sacerdote dicendas quando eas induit: vt habet Suarez *diff. 82. sect. 2. dicto 2.* qui videri potest. Tum in ordine ad passionem Domini, prout tradidimus, *licet paucis*, in præced. lib. 19. nu. 33. Notandum est autem talium vestium materiam, esse quidem determinatam quoad amictum & albam: nempe lineam esse debere: quia id colligitur ex patribus: non item quoad reliquas, quia nihil certi determinatum inuenitur apud veteres, prout notat Suarez *loco citato colum. 5.* adeo vt possint esse vel lineæ, vel laneæ, vel ex quacunq; alia materia, sic apta ad corpus humanum tegendum, vt vestimenti rationem habeat. Nec multum refert cuius ea sit coloris: quoniam etsi in Missali pro certis temporibus, certi colores talium vestium ordinentur: ea tamen ordinatio censerî potest non esse præceptum propriè: sed solum regulam directiuam. Pro quo facit difficultas habendi ab omnib; tantam vestium varietatem quantam ordinatur.

160. Quod vero pertinet ad formam earundem vestium: cum vna artificialis sit, consistens in earû figura: & altera moralis seu sacra, consistens in benedictione Episcopi aut alterius Sacerdotis habentis priuilegium: ac artificialis, qualis determinate esse debeat, iudicandum est ex recepta circa eam. Ecclesiæ consuetudine: ac quando variatione aut destructione cesset, ex cessatione aptitudinis ad vsum induendi & significandi, in quem instituitur. Consistens vero in benedictione qualiter perficiatur, est dicendum ex Pontificali Romano. Quæ quidem tunc definit, *argumento cap. Quod in dubijs, De consecrat. Ecclesiæ*, cum vestimenta ipsa benedicta sic dissoluuntur, vt figuram prædictâ amittant: vel vt sint inepta ad vsum sacrum, ad quem instituuntur.

Vnde inferre licet ea, quæ Suarez in sequenti columna sexta habet ex Paludano & Syluestro. Est primo, si manica albæ ab ea separaretur omnino, benedictionem illius amitti, ita vt denuo benedicenda sit, si iterum ea ipsa manica illi assuatur. Secundo, si priusquam figura vestis destruat, ad eam reficiendam assuantur paulatim aliqua, etiamsi non sint benedicta, manere benedictionem: quia eadem nihilominus vestis benedicta manet. Nec enim accessorium tollit principale, sed illud sequitur: nisi tanta huic accessio fieret vt posset pene nouum censerî. Tertio, cingulum, si rumpatur omnino, neutraq; pars eius per se sufficiat ad cingendum, amittere benedictionem amissa aptitudine ad vsum proprium. Nô amittere autem quoad partem quæ post fractionem adhuc fuerit apta ad cingendum: nec item totum ipsum cingulum, si antequam frangatur, remedium adhibeatur connexionem fortiori partium, etiamsi per nodum. Quarto, stolam posse locum cinguli tenere: cum & ipsa sit benedicta, & apta ad vsum cingendi. Possit item tenere locum manipuli, vt aptam quoq; ad eius vsum: ac vicissim manipulum tenere locum stolæ, quando fuerit longitudinis sufficientis ad eius vsum. Postremo istiusmodi vestes si duplè sint, & cõpositæ ex vna interiore, & altera exteriori, per eorum separationem ab inuicem non amitti benedictionem: sed alteram ab altera separatam, manere benedictam: quoniam vtraque per se, est integra casula, stola, &c. quando quidem cum materia sufficienti formam habet integram. Nec obstat vnitas benedictionis: quoniam non repugnat eam sufficere multis simul propositis.

161. Cæterum ex communi Doctorum consensu (*quem admodum initio sequentis sectionis tertia Suarez habet nonnullis citatis*) peccatum est mortale in celebratione Missæ vel vnû tantum ex sex antememoratis vestimentis sacris omittere. Cuius consensus præcipuum fundamentum est vniuersalis consuetudo Ecclesiæ, talem ritum obseruantis, tanquam necessarium ac pertinentem maximo pere ad reuerentiam debitam sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Quodq; Scotus & Richardus cingulum excipi voluerunt Nauar. in *Enchir. cap. 25. nu. 84.* ex eo rejicit, quod in Pontificali Romano perinde benedictio assignetur pro cingulo ac pro quinq; reliquis.

A quo peccato si omisso sit omnium illorum vestimentorum (ita vt celebretur cum solis vestibus communibus & vsualibus) metum, etiam mortis, non excusare Suarez *ind. col. 2.* probat: quoniam ea non potest fieri absq; scandalo proximi & periculo magnæ irreuerentiæ Dei.

Sin omisso tantum sit vnus ex minoribus, vt cingulum aut manipuli: sicut potest abesse prædictum periculum, ita & excusationem à mortali adesse non repugnat. Eadem quoque excusatio potest esse ex defectu plenæ deliberationis seu inconsideratione; nisi proueniat ex negligentia lata quæ ignorantiam reddit crassam & inexcusabilem: vt in se, sic & in suo effectu. Ex paruitate materiæ autem non videtur posse esse: cum nec videatur minor in hac re materia assignari posse, quam vnus cingulum, aut vnus manipulus: quorum omissionem sicut cuiusque cæterorum vestimentorum Doctores sentiunt (vt attigimus) peccatum esse mortale: nec dici potest paruitatem eam contingere, cum vestimentum ipsum nondum est benedictum: quia cum tali celebrare, perinde mortale est, atque omisso eodem vestimenti genere, celebrare: quoniam ex Ecclesiæ institutione necessarium est eius generis vestimenta cõsecrata esse: prout in cap. Vestimenta, De consecr. dist. 1. dicitur his verbis: Vestimenta Ecclesiæ: quibus Domino ministratur, & sacrata debent esse, & honesta.

Nec item dici potest eandem contingere, cum etsi omnia talia vestimenta fiat sacrata, tamen sint valde immunda, aut valde detrita: quoniam talibus vt in celebratione, non est sine omnibus sacris vestibus celebrare: ac proinde nec transgredi propositum præceptum nec peccare vel venialiter. Culpa autem qua in eo contingit committitur contra præceptum naturale, de sancte & reuerenter tractandis rebus sacris: à qua excusari potest Sacerdos ad quem non pertinet alium vestimentorum custodia, vtens vestibus quibus potest, qualve in Ecclesia inuenit, non habendo copiam aliarum. Nisi forte eæ sint enormiter immundæ, quia tunc censerî possit irreuerentia saltem venialis.

De vestibus vsualibus, quibus indutus esse debet Sacerdos accedens ad sacras superinduendas, Suarez in *eadem sectione 3.* prædictis addit. Primo de consuetudine Ecclesiæ Sacerdotem non debere, nisi calcæatum ad altare accedere: idq; tantum ob maiorem honestatem & decentiam; non autem ob aliquam cõmunionem, significationem v. sacram. Secundo prohibuit esse Sacerdotem celebrare cooperto capite, cap. Nullus Episcopus, De consecr. dist. 1. his verbis, Nullus Episcopus aut Presbyter seu Diaconus ad Missarum solemniam celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite altari Dei assistere. Excusationem autè appeccato esse posse ex dispensatione Superioris: aut etiam absq; ea, si non possit facile postulari, & grauis infirmitas, aut necessitas vrgeret sic celebrare: maxime quando talis necessitas, celebrandiq; modus, non continue, sed tantum semel aut iterû contingit. Pro eo vero facit vrbum præsumpti, vsurpatum in citato cap. importans temeritatem in cõtraueniendo prohibitioni. Admonet merito idem Suarez tunc ad scandalum vitandum debere curæ esse vt in secreto celebretur. Postremo addit de cæteris indumentis, obseruandum esse id quod habetur ex Missali: nempe vt Sacerdos ad celebrandum accedat honeste vestitus, ita vt superior vestis quantum fieri possit ad talos pertingat.

Vltimo requiritur in Sacerdote celebrante, vt saltem vnû habeat sibi ministrantem: quod satis patet ex vniuersali Ecclesiæ consuetudine, vtu recepta ad modum præcepti: quod tanquam positum in re graui, obliget ad mortale. Pluribus quidem istud tractat Suarez *disput. 87.* sed ad nostrum institutum sufficere potest attigisse responsum ad aliquot dubia quæ idem habet.

PRIMUM DUBIUM: An oporteat talem ministrantem esse masculum. Ad quod respondetur affirmatiuè, iuxta illud in cap. 1. §. finali, De cohabit. Cleric. & mulierum. Prohibendum quoq; est, vt nulla fœmina præsumat ad altare accedere, aut Presbytero ministrare. Accedit quod de se indecens sit fœminam tale ministerium exhibere: atq; adeo periculosum, ob occasionem immundiciæ, alienissimæ ab operatione mysterij sacrosanctæ Eucharistiæ.

SECUNDUM DUBIUM EST: An aliqua necessitas possit fa-

cere licitam Missa celebrationem sine ministro. Ad quod respondetur: si necessitas sit ordinaria & continua: vt cum Sacerdotes heremita solus omnino & sine socio statuens viuere, ad sat faciendum præcepto de audienda Missa, vellet diebus festis celebrare solus iisdem diebus: tunc opus esse Papæ dispensatione, præsertim cum necessitas civilis,odi sit ex voluntate propria: ideoq; non habeat de se vim excusandi ab obseruatione communis consuetudinis Ecclesiæ: cui repugnantem viuendi modum nõ debuit instituire propria tantum voluntate. Sin autem necessitas sit extraordinaria raro contingens, & notabilis: qualis est diei festi magnæ solemnitatis aut dandi moribundo viaticum aut quid simile, videri potest locum esse excusationi in hac re, sicut est & regulæ. Necessitas non habet legem: quæ procedit maxime in lege humana: cuiusmodi est consuetudo proposita. Et ita cum Soto in 4. diffin. 13. quest. 2. art. 5. ad 12. tenet Suarez disp. 87. sect. 1. in fine d'ys citatis. Additq; cum eodem, si vr gente necessitate oporteat Sacerdotem aut solū celebrare aut foemina administram adhibere, potius celebrandum esse absq; ministro, quam foeminā ministrante: tum quia istud prohibitum est expresse, tum quia indecentius est, quam illud.

165. TERTIVM DVBIVM EST: Ad quod peculiariter teneatur ministrans Sacerdoti celebranti. Hoc Suarez tractat in sequenti sect. 2. Responso autem est, duplicem esse posse talem ministrum: vnum ex officio ratione ordinis, quo consecratus est ad ipsum ministerium, vt Diaconus, Subdiaconus alijque initiati minoribus ordinibus: alterum vero priuatim solummodo in seruientem & tanquam laicum. Quoad priorem ministrum autem, ipsum teneri ad obseruationem rituum, qui circa solemnem Missa celebrationem sunt ab Ecclesiâ instituti, prout habentur in Missali aut Pontificali Romano. Quo circa vti debet vestibus sacris ab Ecclesia pro ministerio ipsius institutis, atq; seruare caeremonias omnes ad illud pertinentes: siue in verbis siue in actionibus consistente. Quas leuiter omitendo peccat, non tamen mortaliter, si aliste scandalum & aliud quidquam mortaliter aggrauans: quia cum ministeriū ipsius in Missa celebratione tantum sit accessorium, caeremonia ad illud spectans non est res adeo grauis, vt omisio eius in eadem celebratione, debeat mortalis censeri: nisi ea redundet in aliquem notabilem irreuerentiam Sacramenti, vt si Diaconus sponte omitteret aquam mittere in calicem: Subdiaconus nollet Epistolam legere: & sic de alijs id genus.

Quoad posteriorem ministrum vero, ipsum teneri curare de his quæ ipsi in ea re incumbunt: negligenter enim se in illis gerens potest in eadem peccare etiam mortaliter: vt cum per suam latam negligentiam est in causa vt Sacerdos pro vino aquam offerat. Item scire debet celebranti respondere secundum ritum ab Ecclesia præscriptum: alioquin enim peccaret vsurpando ministerium quod non nisi in episcopis potest præstare. Quamquam si casus adesset tantæ necessitatis, vt liceret Sacerdoti sine ministro celebrare, liceret quoque talem adhibere prius instructum sequi se dicentem verba responsionum, eique illa intimantem. Quod quidem minus est, quam celebrare absque vilo ministro, si quidem longe minus aduersatur vniuersali Ecclesiæ consuetudini: etsi quantū fieri potest, id quoque debet vitari, tanquam valde indecens: & alienum à communi ritui celebrandi, ad quem spectat vt Sacerdos nonnullis dictis alius ipso taceret respondeat.

SVM MARI PARS
S E C V N D A.

- 166. Quæ sit Sacerdotis obligatio celebrandi Missam.
- 167. Pro quo tempore sit Sacerdotum obligatio celebrandi Missam.
- 168. Obligatio quotidie celebrandi quando contingat.
- 169. Eā non adstringuntur quem singuli Sacerdotes: laudabile tamen est ipsos quotidie celebrare.
- 170. Dies in quibus non est licitum celebrare.
- 171. Non est licitum eidem Sacerdoti eodem die pluries celebrare, exceptis aliquot casibus, & quibus.
- 172. Notanda de casu quo contingit vnum Parochum habere plures parochias.

- 173. Pars diei in qua licet Missam celebrari, est ab aurora ad meridiem, & quid aurora nomine significetur.
- 174. Exceptio diei Natiuitatis Domini: atq; privilegij quo conceditur præuenire illud tempus, aut vltra illud disserre celebrationem.
- 175. Celebratio Missæ vt licita sit requirit locum sacrum, aliquot casibus exceptis.
- 176. Primus, cum intruenit licentia Episcopi.
- 177. Secundus, cum necessitas vrget.
- 178. Tertius, cum habetur Papa privilegium: in quo quid sit considerandum.
- 179. De celebratione in Ecclesia polluta.
- 180. Varijs modis polluitur Ecclesia, quorum primus est, per homicidium voluntarium.
- 181. De secundo modo (qui est per sanguinis humani effusionem) notanda pro praxi.
- 182. Ad tertium (qui est feminis humani effusio) conditiones requiritæ: & quatenus conjugalis copula eodem contineatur.
- 183. Crimen in Ecclesia per petrarum, per quod ipsa polluitur, debet esse notorium.
- 184. De quarto modo, qui est per excommunicati, & quinto, qui est per pagani sepulturam in loco sacro.
- 185. Quatenus polluitur locus sacer ob sepultum in eo infantem mortuum sine baptismo.
- 186. De sexto modo per parietū destructionem: locum habens tantum in locis sacris consecratis: cum ceteri habeant, etiam in solummodo benedictis.
- 187. De ratione quæ cæmeterium pollui potest quinq; præcedentibus modis: quodq; oratoria qua non sunt sacra, nec sine obnoxia pollutioni.

De celebratione Missæ quoad circumstantiam temporis.

S E C T I O I I I.

166. QVÆ hunc spectant trademus aliquot quæstionum explicatione.

PRIMA est, quam attigimus in præcedent. numero 46. & 47. An quis Sacerdos etiam si nec animarum curam habeat, nec beneficium Ecclesiasticum, teneatur Missam aliquando celebrare. De qua auctores in vtramq; partem referunt Azor in 1. par. lib. 10. cap. 24. questio. 1. & Suarez tom. 3. in tertiam par. disp. 80. sect. 1. Qui re bene expensa, partem negantem indicat probabilitate non carere quidem: sequendam tamen esse partem affirmantem & in praxi cõsulendam: quia est magis pia ac tutior, nec obnoxia scandalo, quod Sacerdos dat nunquam celebrans, cum facile sit id haberi pro signo malæ conscientiæ & prauæ vitæ. Probaturo vero eadem pars (quidquid sit de contraria) ex eo, quod in cap. Dolentes De celebr. Missarum, pœna suspensionis quibusdam Sacerdotibus imponatur, ob quædam delicta: quorum vnum est, qd vix in anno quater celebrarent. Itemq; ex eo, quod Concil. Trid. sess. 23. cap. 14. de reform. Episcopo præcipiat curare, vt Sacerdotes saltem diebus Dominicis & festis solennibus: si autem habuerint curam animarum, tam frequenter, vt suo muneri satisfaciant Missas celebrent. Vnde patet Ecclesiæ sensum esse, quod Sacerdotes quantumcunq; simplices, non sint omnino liberi ab obligatione celebrandi Missæ sacrificium. Quod quidem apertius habetur ex eodem Concilio, in præcedenti sess. 22. cap. 1. cum Christum id ipsum præcepisse, dicendo Apostolus Lucas 22. Hoc facite in meam cõmemorationem,] declarat his verbis. Ac sub earundem rerum symbolis, Apostolos, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes cõstituebat, vt sumerent tradidit, & eisdem, eorumq; in Sacerdotio successoribus vt offerrent præcepit: per hæc verba, Hoc est corpus meum.] Vnde patet, quod vt singuli quique Apostoli, ad quos Christus ea verba dirigebat, eo præcepto obligati sunt: sic etiam obligari singulos Sacerdotes, etiam simplices, tanquam Apostolorum reuera in Sacerdotio successores: etiam si non sint in iurisdictione, sicut sunt ij qui curam habent animarum.

167. SECUNDA QVÆSTIO EST: Pro quo tempore obliget præceptum diuinum celebrandi Missam, Sacerdotibus impositum. Ad quam responderi potest, tale tempus videri in Concilio Trid. sess. 23. cap. 14. (per verba paulo ante citata)

deter-

determinatum ad dies Dominicos & festorum solemnium: respectuque eorum qui animarum curam habent; quoties id requiritur ut suo muneri satisfaciant. Quæ determinatio facta adeo suauius, non videtur censenda obligationem ad mortale inducere: ita ut ei contraveniens non peccet plusquam venialiter: imo & possit excusari omnino à peccato, si bona intentione ex aliqua causa rationabili iudicio prudentis, id faciat. Quamquam si in contraveniendo ita perleueretur, ut sine legitimo impedimento vix ter aut quater in anno celebretur, peccatum committetur mortale, prout citatis D. Thoma & Richardo Nauarrus docet in *Enchir. cap. 25. numero 88.* argumento eius, quod antea retulimus ex cap. Dolentes, De celebr. Missarum. Nam suspensionis poena generaliter imposita, valde grauis est, & ideo grauem indicans culpam. Accedit quod moraliter vix contingat tanta omisso celebrationis Missæ, quin ea habeat scandalum adiunctum, non autem spirituale detrimentum notabile, aut periculum peccandi liberius, aut (quod pessimum est) affectum & voluntatem liberius peccandi. Vnde mihi probatur quod Azor in supra citata *questio. 1. §. Si quis* habet his verbis. Non absoluerem eum qui statueret nunquam per totum anni cursum Missæ sacrificium facere. Nec excusarem eum qui nunquam per annum sacrificat, ob impedimentum quod ex ipsius voluntate exiit, & pendet: nec item eum qui ideo nunquam per annum sacrificat, quod frequenter peccare soleat. Peccatum enim est voluntarium, & ideo illud cauere debet, & curare ut Missæ sacrificium digne offerre queat. Hæc ille.

168. TERTIA QUÆSTIO: An liceat Sacerdotibus quotidie sacrificium Missæ facere. Atque pro parte affirmante facit quod in cap. Visum, De consecr. dist. 1. habetur. Sicut nulla dies excipitur, quæ non pro viuientibus & pro quibuslibet necessitatibus Dominum deprecetur: ita nimirum nulla dies excipi debet, quin pro animabus fidelium, preces in Missarum solemnibus Domino fundantur. Item quod in cap. Iteratur De consecr. dist. 2. dicitur: Iteratur quotidie hæc oblatio, licet Christus semel passus in carne per vnâ eandemque mortis passionem semel saluauerit mundum. Pro negante vero facit, quod ex Innocentio Papa refertur in cap. Sabbatho De consecr. dist. 3. traditionem Ecclesiæ habere, isto biduo (intelligit biduum proxime præcedens Pascha, nempe diei Veneris & Sabbathi sancti) Sacramenta penitus non celebrari.

Solutionem autem, quam Suarez latius persequitur *disp. 80. sect. 2.* paucis perstringemus aliquod propositionibus. Prima est (in qua Doctores conuenire Suarez *ibidem dicto 2.* tangit) in singulis Ecclesijs Cathedralibus, Collegialibus, Parochialibus, aut Conuentualibus debere quotidie offerri sacrificium, si conueniens seu mediocri Sacerdotum sit numerus. Hæc probatur ex communi Ecclesiæ consuetudine: quam habere obligandi vim, satis insinuat in cap. Cum creatura, De celebratione Missæ. vbi Honorius tertius mandat vniuersis Prælati ne permittant se negligentia sic torpere, quin pro anniuersarijs defunctorum, & pro festo vel feria secundum temporum congruentiam, Missarum solemniam conuentualiter celebrari procurent. Esse vero obligationem sub mortali, intelligitur ex eo quod versetur in re graui: utpote multum pertinente ad commune bonum fidelium: cuius gratia prædictis Ecclesijs assignati sunt redditus ad sustentationem Ecclesiasticorum celebrantium diuina officia: qui non satisfacientes tali muneri, tanquam pernerse agentes scandalizant eos ipsos fideles, nisi habeant aliquod iustum impedimentum. Obnoxij vero tali peccato sunt maxime Ecclesiarum, qui tenentur curare ne eis sacrificia omnino desint.

196. Secunda propositio est: Singulos Sacerdotes, etiam si non teneantur, posse tamen seclusa prohibitione, aut alio impedimento speciali, quotidie Missam celebrare. Pro hac Suarez *dicto 4.* aliquot Patrum autoritates adfert: addita hac ratione, quod quotidie celebrare nullo iure sit prohibitum: idque alias sit de se bonum. Quod posterius potest, quia quid illicitum esse dici tantum potest, vel quia prohibetur, vel quia est de se malum. Prius item patet: quia quotidie offerre Missæ sacrificium, cedit ad Dei cultum, quem illi perpetuo debemus: ita ut non immerito, eiusmodi oblationi

accommodari possit appellatio in legis sacrificij quæ habetur Danielis 12. Cedit item magis opere in bonum fidelium; qui solent plurimum nisi, fructu oblationis tantæ efficaciam ad Deum reddendum sibi propitium in necessitatibus suis, quæ quotidianæ sunt. Quamquam, ut bene Suarez ipse monet, non sit ideo negandum, quin interdum bonum sit ex reuerentia, tale munus aliquo die intermittere: cum diuersæ sint personarum conditiones, & variæ diuisiones gratiarum Spiritu sancti.

Tertia propositio est: Duos esse dies anni in quibus non est licitum singulis Sacerdotibus celebrare Missam. Hæc probatur ex cap. Sabbatho De consecr. dist. 3. vbi dicitur Ecclesiæ traditionem habere biduo penitus Sacramenta non celebrari: sermo autem est de biduo præcedente proximè sanctum Pascha, nempe de feria sexta & Sabbatho maioris hebdomadæ. Atque quoad feriam sextam omnes in hac consentiunt, non autem quoad Sabbathum sanctum. Nam Suarez in *sine citate sectionis 2.* cum Soto in *4. dist. 13. questio. 2. art. 2.* existimat quoad idem Sabbathum, ius antiquum esse abrogatum quod Azor in *ante memorato cap. 2. 4. questio. 4.* cum Nauarr. in *Enchir. cap. 25. num. 88.* negat, & probabilius: quia memoratum ius ipsidem omnino verbis declarat, Ecclesiæ traditione, diuina eo die non celebrari, nec in præcedenti feria sexta. Neque assignari potest ius commune contrarium, aut vniuersalis Ecclesiæ consuetudo, quibus illud abrogatum sit.

Eandemque esse nunc rationem illud ipsum obseruandi, quæ fuit antiquitus (ne dicatur cessare cessante illius ratione) argumentum est non obsecrum: quod cum vigilia Pentecostes, & Sabbathum sanctum, officium solemne Missæ habeat simile: in illa assignetur Introitus pro Missis priuatis: eo quod nimirum sunt eo die permixta: nõ autem in hoc, in quod pariter fieri debuisset, si pariter esset tunc licita Missarum priuatarum celebratio. Nec enim apparet ratio differentiarum. Veruntamen quia prædictum ius est humanum, sicubi esset consuetudo in illo Sabbatho celebrandi, à viris etiam doctis & timoratis vspicata, isthic poteris censeri eisdem iuri derogatum ex parte. Item si casu occurrat necessitas exigens tunc Missam priuatim dici, id fieri poterit ex Prælati dispensatione, prout notat Azor, & quotidianus in ceteris præceptis humanis vsus ostendit.

Quod attinet ad feriam quintam maioris hebdomadæ, sunt qui negent liberum esse eo die singulis Sacerdotibus Missam celebrare; ob consuetudinem, quæ eo die ceteri Sacerdotes solent à suo Prælati sacrosanctam Eucharistiam sumere. Quam consuetudinem sicubi sit recepta, oblatio quominus ipsidem Sacerdotibus liceat eo die celebrare. Azor docet, in *sequenti questio. 5.* Suarez autem in *citata sect. 2. §. Superfluum* cum Soto in *4. dist. 13. qu. 2. art. 2.* & Nau. in *Enchir. cap. 25. n. 88.* tenet contrarium: quia cum nullum ius de iure quod oblatio celebrationis eo die, talis consuetudo censeri potest seruari tantum ex deuotione, non ex aliqua vi, quam habeat obligandi (ut patet ex facto virorum piorum eo die sine scrupulo celebrantium) nisi forte illius transgressio generatura sit scandalum pusillorum ob eorum ignorantiam.

173. QUARTA QUÆSTIO EST: An vni Sacerdoti liceat eodem die plures Missas dicere. Ad quod respondetur, non licere exceptis aliquot casibus. Textus enim quo id prohibetur est apertus, De consecr. dist. 1. cap. Sufficit Sacerdoti vnâ Missam die vnâ celebrare, quia Christus semel passus est, &c. Quibus verbis præceptum contineri indicant quæ inferius ibidem ponuntur. Qui pro pecunijs & adulatione secularium vnâ die præsumunt plures facere Missas non astimo euadere damnationem. Ad idem faciunt cap. Consultuisti & cap. Te referente, De celebratione Missarum. Facit & Ecclesiastica consuetudo quæ tanquam obligans seruatur. Obligationem autem eam esse sub mortali, nisi aliqua causa rationabilis excuset, satis indicant citata verba capituli Sufficit. Non astimo euadere damnationem.]

Casus autem exceptos Suarez in *citata disp. 80. sect. 3.* nouè refert, à diuersis traditos: ex quibus tres tantum approbat tanquam innoxios sufficere fundamento. Primus est diei Natalis Domini in qua die cõmuni Ecclesiæ consuetudine singulis Sacerdotibus permittitur vt celebrent tres Missas. *Vide glossam ad citatum cap. Consultuisti, verbo Natalis diei.*

Secundus est, quando in festo valde solemniter necessitas exigat ut Missa dicatur pro defunctis, tanquam est vnus Sacerdos. Tunc enim censetur ratio sufficiens adesse, dicendi rursus Missam de die ipso solemniter praesertim cum nullus detur casus necessitatis tale quid agendi, de quo potius quam de eo, merito intelligatur illud quod in cap. Sufficit, De consecr. dist. 1. approbatur dicitur. Quidam tamen pro defunctis vnā, intellige Missam, faciunt, & alteram de die si necesse fuerit.

Tertius casus est: cum idem Parochus habet duas Parochias, nec commode potest habere coadiutorem, & in vtrāque populus solitus est (quisque scilicet in sua) Missam audire. Notat vero circa hunc calum in fine eiusdem sectionis Suarez. Primo pari ratione dici posse tres Missas ab eo qui pariter habuerit tres Parochias: ac quae necessitas est celebrandi in duabus, eadem sit celebrandi in tribus.

Secundo: propositum casum non arctari ad dies festos in quibus est obligatio audiendi Missam: sed extendi ad dies quoque operarios: in quibus haec satis grauis causa datur: scilicet ut populus nō priuatur opportunitate audiendi Missam, si confluere tunc audire, ac agrē careat tanti sacrificij fructu.

Tertio: praedictum Parochum in die Cœnæ Domini, monumentum erigere debere tantum in parochia principali: ad quam facile est conuenire eos qui ad aliam pertinent. Quod si inconsiderate crexerit, non aduertens se non posse vtrouique; Sacramentum in monumento asseruatum sumere, eo, quod talis sumptio fiat, hostiæ particulā admixtā vino: ita vt frangatur in caeiuium naturale, impediens secundam sumptionem faciendam in altera parochia. Si, inquam, aliquid tale contingat: memoratus author hoc remedium praescribit: vt si errorem suum deprehendat ante priorem officij celebrationem, non mittat vinum in calicem, sed tantum hostiæ particulam quae ei miscenda fuit. Sin autem deprehendat post idem officium iam expletum (atque adeo soluto naturali caeiuium sumptione vini) vt omittat officium in secunda parochia, & sanctissimum Sacramentum recondat in sacario. Inde enim impeditur ipsum sumere, perinde ac sumptio vini quo perfundendus est calix post sumptum Christi sacrosanctum sanguinem, impedit celebrationem secundā per eundem eodem die, ex textu expresso in cap. Ex parte, De celebr. Missarum.

QUINTA QUÆSTIO EST: Qua diei hora licitum sit Missae sacrificium offerre. Ad huius explicationem multa habet Suarez in ead. disp. 80. sect. 4. Responso autem est, quae habetur ex Missali Romano in cap. De defectibus circa Missam occurrentibus in ministro, cum dicitur: Tempus debitum celebrandi est ab aurora vsque ad meridiem communiter iaque ex cōmuni Ecclesiae consuetudine (cuius testis est consensus Doctorum, quorum plures commemorat Suarez) sic recepta, vt populus scādalizaretur tanquā de peccato graui, si aliq; causa iusta, quis praesentaret celebrare extra illud tempus. Vnde Concilium Trid. sess. 22. in decreto De obseruandis & vitandis in celebratione Missae: Episcopis iniungit vt propositis pœnis caueant ne Sacerdotes, alijs quam debitis horis celebrent. Quae hora non sunt aliae, quam quae in Missali indicantur: praesertim cum ad summum Pontificem alioqui frustra recurreretur pro priuilegio extra eas celebrandi, quod passim est in vsu apud viros timoratos. Si quis vero opponat ex cap. Noctē sancta, De consecr. dist. 1. Missas non esse celebrandas ante horam tertiam diei: respondendum est saltem quoad Missas priuatas ei decreto derogatum esse per contrariam consuetudinem.

Nota autem primo, auroræ nomine, Doctorum omnium consensu, vt Suarez testatur, debere intelligi, non quidem ortum solis, seu ascensum corporis solaris supra nostrum horizontem: sed initium crepusculi diei, seu primam solis irradiationem. Quod intellige moraliter nō autem mathematicē, ita vt illicitum non sit tale initium praenire aliquantulum, vt vno quadrante horæ: quia in moralib. parum pro nihilo reputatur. Hocq; est, quod significat Franc. à Victoria, De Sacramento nu. 97. dum ait non esse necessarium punctualiter ipsum auroræ tempus expectare.

Nota secundo, propositam consuetudinem pati exceptionem in die Natalis Domini per illud, De consecr. dist. 1.

Noctē sancta Natiuitatis Domini Saluatoris, Missas celebrēt Presbyteri. Quae verba an sint restringenda ad primam Missam, ita vt duas reliquas non liceat celebrare ante auroram, difficultas est: quam Suarez ibidem §. Tertio inquiritur, late persequitur: satis probabiliter definiens priuilegium illud ad omnes eiusdem diei Missas pertinere. Recte enim ponderat: quod paulo post ibidē statuatur, alijs temporibus Missarum celebrationes non nisi de die esse peragendas. Vnde intelligitur priuilegium diei Natiuitatis Domini in hoc non esse restringendum conditione aliorum temporum: sed potius (pro conditione scilicet priuilegij) interpretatione extendendum ad quamlibet eiusdem diei Missam saltem priuatam. Quod addo: quia in solemnibus consentaneum est conformari institutioni, de qua diuus Thomas 3. par. quest. 82. art. 1. ad 2. vt prima Missa de nocte, post mediam noctem dicatur, secunda in aurora, & tertia in plena die.

Non obstat vero antedictis, quod in prima Missa Natiuitatis Domini dicatur, *Communicantes, & Noctem sacratissimā celebrantes*: Non item in duabus reliquis: sed *Communicantes, & diem sacratissimum celebrantes*: quia in diuini officij recitatione verba non referuntur semper ad tempus in quo dicuntur, sed ad illud pro quo representando & commemorando dicuntur. Vnde etiam si in prima Missa dicatur, *Et noctem sacratissimum venerantes*, tamen nemo negat, quin talis Missa priuata dici possit in plena diei luce.

Nota tertio: ex priuilegio celebrari posse: tum ante auroram, tum post meridiem: quale diuersis religionibus à diuersis Summis Pontificibus concessum refert Azor 1. part. lib. 10. cap. 25. quest. 5. quod vt plurimū determinatur ad vnā vel ad duas horas: siq; detur sine determinatione, vt addit Azor, existimandum est Papam nolle cōcedere pro tempore quod est à media nocte ad aurorā: vel à meridiē ad noctem: sed concedere cum determinatione qua magis communiter ipse vtitur: nempe vnus horæ.

Ceterum potest, prout Suarez expressit, tale priuilegium Episcopus dare in particulari casu ex rationabili causa: quia ordinario iure tale quid ei competit, tanquam requisitum ad pastorem suorum curam. Dare vero tale generale, est solius Papae profumma sua potestate.

De celebratione Missae quoad circumstantiam loci.

SECTIO IV.

CELEBRATIONEM MISSAE requirere locum sacrum, est cōmuni Doctorum consensus. prout Suarez expressit disp. 81. initio sectionis tertiae: nec immerito: id enim aperte habetur: tum ex alijs auctoritatibus quas idem Suarez adfert, tum ex cap. Sicut, cap. Missarum, cap. Hic ergo, cap. Nullus presbyter, & cap. Clericos, De consecr. dist. 1. prima, & ex Concil. Trident. sess. 22. in decreto De obseruandis & vitandis in celebratione Missae. Atque rationi consentaneum id esse, dubium non est: quia facit ad reuerentiam sanctissimo Sacramento debitam & ad fidelium deuotionem augendam. Vbi aduerte loci sacri nomine, iuxta antiquos illos canones quidem, significari Ecclesiam consecratā: iam tamen vsū obtinuisse, vt eo significetur quoque Ecclesia benedicta, si fundata sit auctoritate Papae vel Episcopi ad Sacramenta administranda, & cætera necessaria adfuerint. Pro quo facit, quod ex cap. finali, De consecr. Ecclesiae, glossa deducit, ad verbum, *Non consecrata*: Ecclesiam non cōsecratam eodem priuilegio gaudere, quo consecratam. Aduerte praeterea peccatum quidem mortale esse de se, in loco non sacro Missam celebrare, iuxta illud, quod in fine prius citati cap. Hic ergo, habetur in tali loco non ritē celebrari: itemque illud, quod in sequen. cap. Nullus Presbyter, id ipsum prohibeatur sub pœna suspensionis à Sacerdotio, attamen aliquot casus dari, in quibus est excusatio.

Primus est, cum interuenit licentia Episcopi. Pro quo faciunt haec ante citati cap. Missarum, verba: In locis ab Episcopo cōsecratis, vel vbi ipse permiserit, & ista sequentis cap. Hic ergo: In alijs locis sacrificari & Missas celebrari non licet, nisi in his quibus Episcopus iusserit. Sed nota quod post Nauarrum in Enchir. cap. 25. numer. 81. & 82. habet Suarez in

eadem

172

173

174

174

175

176

eadem sect. 3. §. Secundo observandum: facultatem Episcoporum danditalem licentiam restrictam esse in Concilio Trident. sess. 22. dum in decreto De observandis & evitandis in celebratione Missæ percipit Episcopis, ne patiantur in privatis domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinarijs designanda & visitanda, sanctum hoc Sacramentum à secularibus aut regularibus quibuscunque peragi. Quocirca, ut idem author addit, non potest tunc Episcopus concedere alicui Sacerdoti liberam facultatem faciendi Missæ sacrum ubi voluerit cum altari portabili, etiam intra propriam diocesim. Nec item potest sine necessitate aut alia iusta causa, dare facultatem celebrandi Missam in loco honesto quidem, beneque parato; non tamen ad divinum tantum cultum dedicato, sed in communes usus statim convertendo. Tam enim hoc quam illud aduersatur Concilij præcepto paulo ante proposito.

Quamquam tamen, quia non est consentaneum existimare decretum illud tam rigidum esse, quin eo non obstante, Episcopus retineat necessariam sibi in pastoralis regimine potestatem rationabiliter cum suis subditis in casu necessitatis dispensandi circa ius commune Ecclesiasticum, de quorum numero est id ipsum decretum. Quia inquam id ita est, adhuc potest Episcopus rationabili de causa in casibus particularibus licentiam dare celebrandi in loco apto, & honesto: etiam si non deputato ad divinum tantum cultum. Atque ita usus habet, sitque sine scrupulo. Debet vero talis locus aptus esse, quia si inceptus sit, nullo titulo licet in eo celebrare: ut in mari vel flumine propter periculum effusionis sanguinis Christi. Debet quoque esse honestus, ut servari possit reverentia tanto Sacramento debita.

177. Secundus casus exceptus, est necessitatis, iuxta cap. Concedimus, De consecr. distinct. prima; per quod conceditur in itinere positus, si Ecclesia defuerit, sub dio, siue in tentorio, si tabula altaris consecrata reliquumque sacrum instrumentum ad id officium pertinentia adfuerint, Missarum solemniter celebrare. Nec obstat quod is canon sit tantum Concilij provincialis; puta Triburiensis in Germania. Nam D. Thomas in eandem sententiam proposita verba adfert 3. par. quæst. 83. art. 3. ad 1. eo quod, ut probabile est, iam tunc is esset communi usui receptus: sicut & nunc est, cum altare erigitur ante fores oratorij angustioris, ad quod devotionis gratia tanta multitudo confluit, ut plurimi alias nequeant Missam audire, atque cum in bello, sub dio seu in tentorio Missa celebratur. Cæterum quamvis in hoc casu cum necessitas prævidetur non sit præmittenda licentiæ petitio ab Episcopo, cum commode fieri potest: tamen cum non potest, sola necessitas sufficit, iuxta illud tritum. Necessitas non habet legem. De his Suarez, alij citatis disput. 81. sect. 3. §. Tertia exceptio.

18. Tertius casus est, cum habetur privilegium Papæ celebrandi in quocunque loco cum altari portatili: quale est fratrum Prædicatorum & Minorum de quo in cap. In his De privilegijs. Nota autem duo, quæ Suarez habet in fine eiusdem sectionis. Prius est, quod cum eius generis privilegium sit reuocatum per Concil. Trident. in antememorato decreto (dum scilicet præcipit Episcopis ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, aut oratoria ad divinum tantum cultum dedicata sanctum Missæ sacrificium à secularibus aut regularibus quibuscunque peragi) non licere uti eo, nisi sit renouatum. Posterius est, in tali privilegio considerandum esse maxime, dirigaturne tantum ad personas Religiosorum, an ad loca ipsorum. Nam illo modo concessum, non extenditur ad alias personas, hoc vero modo concessum, extenditur. Sic inquit ille, privilegium post Concilium Trident. nostræ Societati concessum, ut Presbyteri eius in missionibus uti possint altari portatili ubique gentium, ibique Eucharistiæ Sacramentum ministrare, non extenditur ad alios, etiam si socij sint itineris: ita ut ij nequeant virtute talis privilegij eodem altari portatili Missæ sacrum facere. Privilegium vero eidem Societati concessum ut in domibus ipsius, Missa dici possit in privato oratorio à Provinciali approbato, sine alia approbatione Episcopi, & non obstante Concilio Trident. extenditur ad alios: ita ut in eo loco Missam dicere possint non tantum

Religiosi Societatis: sed etiam quilibet alij Sacerdotes. Et ratio est: quia eiusmodi privilegium tale est ut locus per Provinciale approbatus, perinde censeatur approbatus absolute, ac si per Episcopum approbaretur; prout indicant verba, Absque alia Episcopi approbatione.

De celebratione Missæ in loco sacro polluto: & de modis quibus talis pollutio contingit.

179. Superest monendum perinde peccatum esse mortale in loco sacro polluto antequam purificetur Missam celebrare, ac in loco non sacro, Doctorum omnium consensu: ut Suarez in sequenti sect. 4. §. His positus testatur: addita hac ratione; quod eo pollutio sit prohibitio quædam Ecclesiastici iuris, ne Missæ sacrum aliave officia divina fiant in tali Ecclesia. Quæ prohibitio cum sit & iusta, & in re gravi, ut potest pertinet ad reu. ventiam divinum, censenda est facta sub mortali. A quo tamen, sicut & ab eo cui obnoxius est celebrans in loco non sacro, excusatur licentia Episcopi data rationabili de causa: tum necessitas notabilis; non tantum accedente eadem licentiâ, sed etiam absque ea; si sit necessitas adeo urgens ut non patiantur ad illum pro ipsa licentiâ recurrere. Hæcque ratione Suarez ibidem censet à peccato excusari Sacerdotes qui nequeunt commode Missam alibi dicere, necessitate compulsi dicunt in locis in quibus sepulci sunt hæretici: etsi quamprimum possunt, debeant ad Episcopum suum recurrere pro licentiâ obtinenda. Id enim postulat Episcopale regimen cui subiiciuntur. Consequenter idem Suarez probat ex celebratione Missæ in loco violato, nullam censuram Ecclesiasticam incurri nec irregularitatem. Additque deinde si Ecclesia dum in ea sit Missæ sacrum violetur, sacrificantem si inchoauerit canonem debere Missam absolueri; alias debere cessare quousque reconcilietur per aquam cum vino & cinere benedictam, ex cap. Proposuit, De consecratione Ecclesiæ & altaris. Quæ reconciliatio fieri potest per Episcopum proprium, aut per alium Episcopum de proprij licentiâ: per simplicem Sacerdotem autem non nisi de Papæ licentiâ iuxta, cap. Aqua, De consecr. Ecclesiæ & altaris.

Porro modos quibus Ecclesia polluitur idem Suarez ad sex numerat: sicque explicat, ut nihil nobis reliquerit de necessitate addendum. Primus igitur est, per homicidium voluntarium & iniuriosum in Ecclesia commissum, iuxta cap. Si motum, De consecr. distinct. 1. & cap. Proposuit, De consecr. Ecclesiæ. Per illud autem quod dicitur, voluntarium, excluditur homicidium casu, aut ex amentia, per peritiam, cum non sit voluntarium: per illud vero quod dicitur, iniuriosum, excluditur commissum in defensione cum moderatione inculpata tutelæ. Per illud demum quod dicitur, in Ecclesia commissum, excluditur homicidium, cuius causa etiam iniuriola, data est extra Ecclesiam quantumvis mors in hac contingat: itemque homicidium cuius causa iniuriola data est quidem in Ecclesia: sine effusione tamen sanguinis (cum qua sequeretur modus violationis de quo proxime diceretur) sed mors secuta est extra Ecclesiam: ut fieri potest cum aliquis nefarius vino consecrando immiscet aliquid veneni, ut illius sumptione Sacerdos enecetur, qui domum rediens ibi moritur: Tam hoc, quam illud ex eo patet, quod in neutro casu possit simpliciter dici commissum homicidium in Ecclesia.

Atque ex his intelligere licet, ex strangulatione hominis in Ecclesia, etiam si fiat absque sanguinis effusione, Ecclesiam ipsam pollui, cum sit verum homicidium quod ita perpetratur. Unde si Iudex aliquem faceret suspendi in Ecclesia (secus si supra eam in tecto aut extra eam in pariete) ea pollueretur. Nec obijci potest tale homicidium non esse iniuriosum, ut potest quod, prout supponimus, patitur is, qui illo dignus est. Nam hoc non obstante ei sit iniuria, si priuandis ipsi iure quod habet ne ibi supplicio afficiatur. Si quæras, an hæc procedant si quis in odium fidei Catholice occidatur in Ecclesia. Respondet bene Suarez procedere ratione malitiæ occidentis. Et patet: quia tunc quoque verum est in Ecclesia committi homicidium voluntarium & iniuriosum.

180. Secundus modus est: per sanguinis effusionem iuxta cap. Eccle-

Ecclesiis, De consecr. dist. 1. & cap. Si Ecclesia, De consecr. Ecclesie. De quo Suarez sequentia monet notanda pro praxi. Primum est: ex communi Doctorum consensu talem effusionem debere esse voluntariam & iniuriosam, perinde ac homicidium, de quo ante dictum est: adeo ut Ecclesia non sit censenda polluta per sanguinis effusionem casualem, aut naturalem, aut medicinalem licitam, aut causatam ex defensionem cum moderamine inculpatae tutelae. Secundum est, Paruam sanguinis quantitatem non sufficere ad Ecclesie violationem. Quod probatur, quia sanguinis effusio significat copiosum illius fluxum: vt glossa ad cap. Cum illorum verbo Effusionem sanguinis De sententia excommunic. habet congruenter capitulo Reuertimini in fine, i. 6. quæst. 1. Cum autem quantitas sanguinis magna est, & illius effusio prouenit ex actione iocosa (de proueniente ex aperte voluntaria & iniuriosa constat ex dictis) expendendum esse prouenientie ex ea inuoluntarie omnino, an vero voluntarie sufficienter ad hoc vt talis effectus possit censerri in sua causa voluntarius: sicut potest quando actio fuit periculosa nec alibi est cura debita cauendi effusionem ipsam sanguinis, que iniuriosa est, & patienti illam, & Ecclesie: ac per consequens est ad huius pollutionem sufficiens. Tertium est, Iusmodi violationem contingere ex eo quod quis vulnus graue in Ecclesia inflixerit quantumcumque intra illam sanguis non effundatur. Nam ex cap. Proposuiti De consecr. Ecclesie, ad eam sufficiunt vulnera: vt pote de quibus ibidem mentio fit effusione sanguinis omnino taeta. Non item contingere cum actio voluntaria quidem & iniuriosa fuerit, sed sine vulnere aut sanguinis effusione. Quartum est. Eadem violationi obstat, quod sanguis effusus non attingat pauimentum, aut parietem Ecclesie: exceptus linteus aut vase: quoniam illi non imponitur ob talem actum, sed ob inflectionem vulneris, causatiuam effusionis sanguinis in loco sacro perfectam, vnde sequitur locum sacrum pollui, si quis existens extra eum actu lapidis aliquem in illo existentem vulneret: quoniam actio inflectiua vulneris in eo perficitur: non item si e contrario in loco sacro existens, tali actu vulneret existentem extra eum: in quo actio quidem inchoatur sed non perficitur. Quintum est: idem in hac re sentendum esse de illicita proprii sanguinis ac de aliena effusione, quia etiam illa respectu sui ipsius non sit proprie iniuriosa, est tamen iniqua & iniuriosa Deo atque Ecclesie. Vltimum est: Probabile videri quod attingat Victoria De sacramentis. nu. 99. nisi percussio illa grauis sit, vt sufficiat ad peccatum mortale, etiam si contingat sanguinis copiam effundi, Ecclesiam non pollui. Nam peccatum veniale tanquam venia dignum, reuerentia loco sacro debita, non aduersatur adeo, vt illius sanctitatem tollere censerri debeat.

Tertius modus est, pro quo faciunt cap. Ecclesie De consecr. dist. 1. & cap. Si Ecclesia, De consecr. Ecclesie, per effusionem seminis humani, id est, cuiusque hominis siue viri, siue feminae siue clericici, siue laici, & siue fidelis, siue infidelis: vt bene notat Nauar, in Enchir. cap. 27. num. 251. Ex communi autem Doctorum consensu, vt Suarez testatur in citata disput. 81. sect. 4. requirit primo, vt effusio sit voluntaria & illicita: ita ut per inuoluntariam in loco sacro contingentem, is non polluat. Secundo vt sit in aliqua quantitate prout indicatur ipso nomine effusionis: ita ut ex vniui aut alterius guttae fluxu non censetur Ecclesia pollui. Tertio, vt talis effusio fiat intra Ecclesiam: ita ut ea non polluat, per factum extra illius parietes aut supra tectum aut in campanili, aut infra pauimentum in cauea aliqua subterranea. Quod si contingat in ianua: Suarez loco citato col. 9. bene monet Ecclesiam violari pollutione contingente in interiori parte, in qua porta Ecclesie clauduntur: non item contingente in exteriori parte. Quarto vt eadem sit illicita, siue fiat per pollutionem, siue per quantumcumque copulam illicitam. Est enim iura absolute loquantur de seminis effusione: merito tamen intelliguntur ac illicita, quia durum est, vt per actum de se honestum ac licitum Ecclesia polluat. Vnde, vt ante habitum est, ne quidem per homicidium polluitur si licite ibi perpetratum sit.

Quocirca idem Suarez ex tribus diuersis sententiis de

difficultate, An per copulam coniugalem factam in Ecclesia; ipsa polluat, illam amplectitur quæ distinctione vtens, asserit per talem copulam illicitam ac iniuriosam factam in Ecclesia, ipsam pollui: quia effusionis seminis per talem copulam, eadem ratio est ac filium illicitarum, quæ ex loci circumstantia sunt sacrilega. Negat vero pollui, si copula eiusmodi excusetur à peccato mortali: quia non apparet ratio cur ob eam (cum sit actus de felicitate, & qui potest cum reuerentia & timore Dei exerceri) censetur Ecclesia imposita pollutio.

Tunc autem excusatur à mortali, cum ad eam humana necessitas vel fragilitas compellit: vt contingere potest cum propter obfidionem aut aliquod crimen, coniuges coguntur longo tempore manere in Ecclesia; cui nullus locus adiunctus est, vbi possint extra eam dormire. In quo casu dari exculationem à mortali (ac proinde Ecclesiam non pollui) ex eo docetur; quod homines ob humanam fragilitatem non sint obligandi ad rem tam difficilem quam est continentia in longum tempus continuata, idque in occasione tentationis cui obnoxij sunt coniuges familiarissime cohabitantes. Adeo ut exponatur periculo pollutionis mortalis: nisi vtantur coniugio tanquam remedio ad id instituto. Quod adhibere in Ecclesia, quando nullo modo potest alibi, non est facere illi iniuriam, cum talis actus sit de felicitate & vsurpetur ob Dei timorem, in finem cauendi periculum mortaliter peccandi.

Postremo idem tertius modus requirit, vt ipsa seminis effusio sit notoria: quod ex communi sententia aliquot in eam citatis Suarez sect. 4. col. 6. refert: & in confirmationem addit. Tum cap. Significasti, De adulteris, in quo per adulterium Ecclesia declaratur polluta: quoniam adultera crimen facta est publice. Tum hanc rationem, quod si per peccatum occultum Ecclesia pollueretur, ea reconciliari non posset, quoniam ipsa reconciliatio talis pollutio prodere: quod non est intentionis Ecclesie: vt nec solemne penitentiam imponi pro peccato occulto. Quæ ratio cum pariter locum habeat in præcedentibus modis, habebit & proposta conditio; qua crimen notorium esse oportet ad inducendam pollutionem loci sacri in quo ipsum committitur. Eaque est Nauarri doctrina in memorato num. 25. quam sic temperandam iudicat; vt si crimen quod prius fuit occultum postea fiat notorium: ex tunc, non autem antea, locus sacer in quo perpetratum est, pollutus effici censetur. Crimen autem illud notorium censerri potest, cuius notitia comunititer in plebe seu parochia habetur: aut quod iuridice comprobatur est per criminosis confessionem vel aliorum sufficiens testimonium ad faciendam publicam fidem: vel per talia iudicia, quæ prædictis testibus æquiualeant ad faciendam moralem certitudinem. Cuiusmodi est, si vir & femina conuincantur in Ecclesia habuisse idem cubile, simul noctem sic transigisse.

Quartus modus est: per sepulturam excommunicati. Ecclesiam enim si in ea fidelis excommunicatus sepeliatur violari, est omnium, prout notat Suarez in ead. sect. 4. col. 7. consensus, per cap. Consultuisti, De consecratione Ecclesie vel altaris. In quo fit quidem tantum mentio cæmeterij: sed maiori ratione ipsum censetur ad Ecclesiam pertinere in hoc negotio, in quo hæc est principale, & illud est tantum ei accessorium ex cap. Vnico, eodem titulo in 6. Procedit autem modus iste solummodo quoad nominatim excommunicatum, & notorium Clerici percussorem ob privilegium Concilij Constantinensis, quo fidelibus permittitur cum cæteris excommunicatis communicatio tam in diuinis quam in humanis. De quo vide antedicta lib. 1. capit. 9. & 10.

Quintus modus est per sepulturam pagani seu infidelis: De consecr. dist. 1. ca. Ecclesiam in qua paganus sepultus est non liceat consecrare (intellige cum glossa, non eiccto inde cadauere) neque Missas in ea celebrare, sed iactare foras & mundare oportet. Aduerte autem ex decreto comprehendendi infantes qui moriuntur sine baptismo, cum sint de paganorum seu infidelium numero, vt manifestum est. Aduerte secundo, extendi ad hæreticos, & credentes, receptatores, defensores vel fautores ipsorum per cap. 2. De hæreticis in 6. §. 1. in cuius fine habetur: Et locus ille (sermo scilicet sacro

183.

184.

n quo sepultus fuerit aliquis ex praedictis perpetua careat sepultura.

Advertet tertio, quod Suarez in sequenti col. 8. ex aliis habet, de infante mortuo sine baptismo. Si existens adhuc in matris mortuae utero sepeliatur cum ea, locum sacrum inde non polluit, quia factus in eo status, non reputatur tanquam persona distincta sed tanquam matris pars. Excipit, nisi contingat infantem ipsum vivere in utero matris mortuae, & omnia huius apertione, siue ex negligentia, siue ex malitia, vivus cum ea sepeliatur, sicque intereat in Ecclesia: quia ideo polluetur, cum sic homicidium in ea vere committatur: quia quoad vitam infans non reputatur pars matris, ut nec quoad animam ex qua vivit.

186.

Sextus modus, improprie dicitur, cum potius sit destructio, quam pollutionis, est per parietum combustionem vel destructionem talem, ut eos reedificari oporteat, iuxta ca. Ecclesias, De consecr. dist. 1. & cap. Lignis, De consecr. Ecclesiae vel altaris. Et ratio est: quia sublatis parietibus consecratio tollitur, tanquam in illis fundata, ob linitionem & cruces, ex quibus illa pendet, expressas in eis. Quae de causis refectionis Ecclesiae & parietes integri manent, manet & consecratio ex citato cap. Lignis. Idem iudicandum est, cum subinde aliquid de parietibus ipsis destruitur & restitueretur, quamdiu illi secundum maiorem sui partem manent: nec enim perire consecrationem, ob minorum superadditam: quia in hac re (argumento ca. Vnicuique, De consecr. Ecclesiae in 6.) minus & accessorium non trahit ad se maius & principale: sed contra. De hoc plenius Sylvestrius in verbo, Consecratio 2. quaest. 4.

Notat autem differentiam quam idem insinuat inter hunc modum & praecedentes: quod hic locum habeat tantum in loco consecrato, praecedentes vero habent etiam in benedicto tantummodo, prout colligitur ex cap. Consulisti, & cap. Si Ecclesia, De consecr. Ecclesiae vel altaris. Ratio vero est: quod ex parietibus pendat quidem consecratio iuxta iam dicta; non tamen benedictio, quia id quod benedicitur est loci solum, ut patet ex cœmiteriis.

187.

Quorum benedictione non esse ablimilem benedictioni Ecclesiae, significatur in cap. Vnico, De consecr. Ecclesiae in 6, cum statuitur, polluta Ecclesia, cœmiterium illi cõtinguum pollui: non contra, polluto cœmiterio pollui Ecclesiam: quia accessorium sequitur principale, non contra. Secundo, cœmiterium sanctum ab Ecclesia, non pollui ea polluta. Tertio, si sint cœmiteria distincta, licet sint ita coniuncta ut solo pariete dividantur, vno polluto non pollui alterum, etiam si per portam intermediam ex vno ad alterum pateat accessus. De qua porta Suarez loco cit. ait, monet, si spatium quo continetur sit utriusque cœmiterio commune, illud ex eis pollui in cuius propinqua medietate, tanquam ad illud atinente, crimen committitur: sin committatur in utraque medietate utrumque pollui. Quod si porta ipsa sit vnius tantum eorum propria, id ipsum tantum pollui.

Ceterum haec dicta non extendi ad oratoria aliave loca, nec consecrata nec benedicta, consequens est ex eo, quod ante memorata iura sint concepta tantum de locis consecratis aut benedictis: quod ibidem quoque notat Suarez.

SVMMARII PARS TERTIA:

- 188. Necessarium est altare ad Missae celebrationem: quod esse potest aut fixum aut portatile: sine quo in altero celebrare peccatum est mortale.
- 189. Ex qua materia & quantitate magnitudinis debeat esse altare.
- 190. De eiusdem consecratione & mystica significatione: & de difficultate, an ad talis consecrationis substantiam pertinet, ut in eo ponatur requisitus.
- 191. De altari in ordine ad locum in quo erigitur, si fixum sit, aut assumitur ad celebrandum, si sit portatile.
- 192. Per eorum fractionem, altare tam portatile quam fixum amittit consecrationem: & fixum adhuc per tabulam consecratam remotione a structura cui superponitur: Ecclesia vero nullum in eis facit iacturam consecrationis.
- 193. Cuius auctoritate edificari possit altare.

- 194. De palli seu mappis necessariis in altari ad celebrationem Missae.
- 195. De corporali, quale esse debeat.
- 196. De lucerna ardente requisita in altari tempore celebrationis Missae.
- 197. De Missali & cruce item requisitis.
- 198. De calice & patena cum altari requisitis ad celebrationem Missae, ex qua materia esse debeant.
- 199. In eis consecratio cessat per ipsorum fractionem. An etiam per ipsorum deaurationem.
- 200. Quando calix amittat consecrationem per separationem cuppae a pede.
- 201. Consecratio vasis in quo sacra hostia ad populi communionem consecratur & conservatur, esse potest sine christianis ynditione.
- 202. Quares sacra omnes possunt tangere, & quas non possunt.
- 203. In horum possessionum numero est corporale: & a quo ipsum levare debet.
- 204. Illicitum est ad usus profanos vii rebus sacris: & de prohibitione ne motui obliuiantur sacra pallia.
- 205. Res sacras, ne quidem amissa consecratione, reducere licet ad usus profanos: & quares ex possessione possunt sacra fieri.
- 206. Quae in Missa concurrant ad illius constitutionem, sunt in rebarum facta.
- 207. Obligatio recitandi omnia, qua ritus celebrandi continet in Missali: quod quae est sub materialia quo excipit, non modo in consecratione sed etiam materia leui: as: & quomodo.
- 208. Sine obligatione dicendi Missam, quae pro die in Missali praescribitur: & quid agendum cum aliquid est omittitur.
- 209. Non licet verba addere ad ea quae praescripta sunt in Missali dicenda celebrando Missam: & quando talis additio peccatum sit mortale.
- 210. Virritus in Missali scriptus debet sub peccato servari sine diminutione aut additione quoad verba, ita & quoad ritum seu caeremonias: & quatenus tale peccatum sit mortale.
- 211. Quatenus Papa dispensatione, aut necessitate urgente, possit ab eo excusatio esse.
- 212. Modus per observandi quae ad ritum celebrandi spectant.
- 213. Documenta a iuribus de defectibus contingebus in Missae celebratione.

De altari necessario ad celebrationem Missae.

SECTIO V.

Altare necessarium esse ad celebrationem Missae, multorum Patrum autoritate Suarez ostendit dist. 3. sect. 5. Ratio vero patet: quia celebratio ipsa Missae instituitur ad consecrandum & offerendum novae legis sacrificium consecratione Eucharistiae. Igitur pro communi ratione sacrificii, illa requirit altare. Quod potest esse duplex, vnum quod in cap. finali De privilegio in 6. viaticum dicitur, & vulgo portatile: eo quod possit de loco in locum transferri. Alterum quod dicitur stabile seu fixum, eo quod a loco in locum non movetur. Constat autem vno integro lapide (qui mensa altaris dicitur) illis lapidibus superaedificato. Idque interdum est consecratum: & tunc in eo celebrare licet sine altari portatili. Interdum vero non est consecratum, & tunc ad celebrandum in eo, altare portatile (quod nequit esse non consecratum) est necessarium: quia peccatum est mortale celebrare Missam absque altari consecrato: ut a Doctoribus receptum esse Suarez loco citato col. 5. notat. Pro quo facit consuetudo, quae nec Episcopus nec Papa solet in ea dispensare. Id enim ostendit magnam illius gravitatem, atque adeo sufficientiam ad mortale.

Notandum autem est primo, quodcumque altare consecratum debere esse lapideum, iuxta cap. Altaria. De consecr. dist. 1. ideoque portatile sicut nequit esse non consecratum, ita nec esse non lapideum: etsi nihil obstat, quin habeatur inclusum in lignea aut alterius materis tabula. Non consecratum altare vero, potest esse ex ligno. Immo, ut Suarez loco citato sub initium monet, nec necesse est in altari fixo consecrato totum eius edificium lapideum esse: sed quo ad partes remotiores ligneum aut terrum esse posse, dummodo superiorum est, quae sola consecratur, sit lapidea. In altari autem portatili est

necess.

necessario curandum, ipsum tantæ longitudinis & latitudinis esse, ut capere possit pedem calicis & patenam cui hostia consecrata superponitur. Quamquæ ex communi Doctorum sententiâ, ut aliquos commemorat Suarez ibidem, satis est, ut quoad eorum partem maiorẽ super illud collocari valeant firmiter, & sine vilo periculo cadendi.

190. Notandum est secundo, ad consecrationem altaris duo requiri, vñctionem chrismatismatis, & benedictionem Sacerdotalem, ut habetur expresse in cap. Altaria secundo, De consecr. dist. 1. his verbis: Altaria placuit non solum vñctione chrismatismatis, sed etiam Sacerdotali benedictione sacriari. Quæ benedictio fit partim aquæ benedictæ asperzione, partim signo crucis, & partim certis orationibus, quæ habentur in Pontificali. Solus autem Episcopus potest consecrare altare, ex cap. Quatuor, dist. 68. cap. Nullus Presbyter secundo, De consecr. dist. 1. re. si possit Papa id simplici Sacerdoti committere: quia illius prohibitio tantum est de iure canonico, cui Papa non subicitur, sicut eo inferiores Episcopi subiciuntur: qui proinde non possunt illam suam potestatem committere non Episcopo: cum ius commune talem solis Episcopis permittat.

Cæterum altare lapideum significat Christum, iuxta illud ad Ephes., cap. 2. Superedificati super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, atque iuxta illud Apoc. 6. Vidi subtus altare animas interfectorum. Vbi per altare Christum significari, habet ex D. Anselmo Bellarm in *tom. 1. cõprouer. controuersia 7. lib. 1. cap. 3. in fine*: quia Sanctorum Sacrificia, siue laudis, siue orationis, nõ placunt Deo, nisi super eo altari ponantur, id est, per Christum offerantur. Ideo vero, *addit ille*, Sancti sub altari esse dicuntur, quia Christo inferiores sunt loco & dignitate, eiq; sua præmia referunt accepta, quoniam sub ipsius protectione vicerunt.

Porro difficultas est, An ad substantiam consecrationis altaris pertineat, ut ponatur in eo aliquæ Sancti reliquia. De qua Authores in vtramque partem Azor refert *1. par. lib. 10. cap. 27. quest. octaua*: affirmantemque sequitur per cap. Placuit, De consecr. dist. 1. concludens vbi sacræ reliquæ haberi non possunt, altaria nõ esse consecranda sine Papæ autoritate. Negantẽ vero Suarez *in supra citata col. 5. ap. probat*: iniquens citato canonico Placuit derogatum esse consuetudine, eo quod in tanta altariũ multitudine nõ potuerit comode illius præscripto satisfieri. Cui ita assensum, ut non lim negare eum dem canonem retinere vim suam obligandi in conscientia quando potest comode ei satisfieri. Moueor recepto vsu orationis, qua Sacerdos tangens altare dicit: Oramuste Domine Iesu Christe per merita Sanctõrum quorum reliquæ hic sunt, &c. Quia vero impossibile non est obligatio: non obstat ille vsus quin altaris consecratio possit esse absque appositione reliquiarum. Id quod Angelus *in verbo Altare § 3. confirmat ex rubrica*, in antiquis. M. flabibus præscribente, ut si reliquæ nõ fuerint, omitatur particula prædictæ orationis *Sanctorum quorum reliquæ hic sunt*. De eo quod idem ibidem habet non esse ponendũ corpus Christi pro reliquiis, cum ex haberi nequeunt, vide Azorium *in sequenti quest. nona*.

191. Notandum est tertio, ad licitam celebrationem Missæ, nihil referre sine altare fixum, an portatile: dummodo sit consecratum, neque obstat circumstantia loci, iuxta doctrinam superius de ea traditam. Aduerte autem ad altaris fixi consecrationem, prout constat ex communi vsu Ecclesiæ, requiri ut ipsum sit erectũ in loco sacro, si non consecrato saltem benedicto: eaque de causa, vbi cumque est tale altare ibi, si cætera necessaria ad sint, potest licite celebrari Missæ sacrificium. Ac etiã polluto tali loco, polluitur ipsum altare: & vicissim hoc polluto, ille polluitur, prout ex Panormit. *ad cap. Proposisti, De consecr. rat. Eccles. vel altaris*, habet Sylu. *in verbo Altare quest. 11. quia pollutio est totius loci sacri*, etiam si crimen illam inducens, in vna tantum illius parte comitatur. Quæ tamen in re aduerte porro, diuersam rationem de esse pollutione per destructionẽ parietis loci sacri (quæ proprie non est pollutio ut iam antea monimus, sed amissio consecrationis ob sublatum illius fundamentum) quia sicut ex euerfione parietis loci consecrati, necesse nõ est sequi euerfionẽ altaris in eo erecti: ita nec ex amissione consecrationis

per eandem euerfionem, sequi amissionem consecrationis altaris: adeo ut restauratis talibus parietibus, & interueniente saltem benedictione loci, possit Missa in illo altari celebrari absque alia Episcopi licentiã. Quoquidem habet etiam locum in altari portatili consecrato: itaut si locus sit sacer, liceat celebrare cum illo absque licentiã Episcopi, prout ostendit vsus communis consentaneus cap. Concedimus, De consecr. dist. 1. Non item si locus sacer non sit, ut satis constat ex antedictis de circumstantia loci ad licitam Missæ celebrationem requisita.

192. Notandum est quarto, commune esse vtrique altari, ut factum enormiter, consecrationẽ amittat, enormis autem fractio cenferur (prout habet Henriquez *lib. 9. cap. 28. § 1.*) quãdo nulla integra pars illius manet, quæ sufficiat ad capiendum pedem calicis & patenam sine periculo labendi, aut quando cornua quæ inunguntur fuerint fracta: aut quando signum sepulchri, seu repositoriij, in quo reliquæ sunt repositæ, amouetur loco aut frangitur, ex communi Doctorum sententiã: prout Henriquez *ipse habet in marg. lu. 1. & M. aliquot citatis: quam Azor amplectitur in eod. in cap. 27. quest. 12.*

Peculiare est vero altari fixo, ut etiam si nihil iam dictorum in eo contingat, nihilominus amittat consecrationem per tabulæ lapideæ chrismate vñctæ, remotionem à reliqua altaris structura, cui illa superponitur. Pro quo textus est in cap. 1. cap. Quod in dubiis & cap. Ligneis, De consecr. Eccles. vel altaris. Quæ remotio (ut ex glossa ad illud cap. 1. & ex Palud. ac ex aliis Suarez habet *disput. 81. sect. 5. col. 4.*) non consistit in prædictæ tabulæ translatione de loco in locum: sed in separatione illius à structura cui superponitur: itaut si vtraque simul absq; separationẽ vnus ab altera transferretur, maneret consecratio: non item si tabula manente immota; à structura cui superponitur detraheretur aliquid, per quod fieret separatio.

Cæterum ex sic contingente amissione consecrationis altaris, Ecclesiam in qua erectum est non amittere suam, habetur aperte ex eod. cap. 1. per quod illud, *De consecr. dist. 1. c. Si motum fuerit altare* denuo consecratur Ecclesia, limitandum est, ut intelligatur de Ecclesia, quantum ad altare. Quod autem visum est nonnullis isto quoque modo altare portatile amittere suam consecrationem per remotionem à theca lignea cui includitur, pluribus refutatum, videri potest apud Syluestrum *in verbo Altare num. 9.* Cui assentiuntur Suarez *loco citato*, & Azor *in eodem cap. 27. quest. 12.* excipiens casum in quo reliquæ essent repositæ in ipsa lignea theca: qui casus non nisi raris esse potest: cum iam, etiam absque tali theca, altaria portatilia passim habcantur, & conuenientius sit in ipsa tabula lapidea reliquias reponi, quam in tali theca.

193. De eo, quod in Ecclesia consecrata nullus possit fixum altare erigere sine consensu Episcopi, textus habetur ex cap. Nullus Presbyter, De consecr. dist. 1. & ex c. Quatuor, dist. 68. Quodque tale demoliri, sit Episcopi, intelligitur ex cap. Placuit, eadem dist. 1. Quod verò ante consecrationem Ecclesiæ quilibet Sacerdos possit in ea altare fixum non consecratum erigere, habetur ex glossa 2. ad citatum cap. Quatuor. Adde ex Azorio *in præced. qu. 6.* quod eodem iure possit & illud demoliri. Aduerte etiam cum dubitatur de altari, an sit consecratum, debere consecrari, iuxta cap. Ecclesiæ, adhuc eadem dist. 1. Aduerte itẽ quod Suarez tractat *in sine citata scctione quintæ*, de situ altaris in Ecclesia, ut respiciat Orientem, nihil esse præceptum: etsi ob consuetudinem plurium locorum, illum seruari conueniat cum commode potest.

De rebus in altari aut cum altari necessariis ad Missæ celebrationem.

SECTIO VI.

194. Ex Ecclesiæ recepta consuetudine necessaria sunt in altari ad licitam Missæ celebrationem duæ pallæ (de quo nomine videri potest Azor loco infra citando) seu mappæ aut tobalis, ut vocant, super illud extẽse referentes linteamina quibus Christi corpus inuolutum fuit, ut habet Syluester *in verbo Corpora 1. num. 1.* Illas autem benedictas esse, nõ ita requiritur, quin possint in necessitate sufficere, mappæ laicorum,

quibus deinde valeant domi vti, eo quod non sint diuino cultui dicata, sed pro tempore necessitatis ad illum assumptæ. Quæ doctrina est Syluestri in verbo *Benedictio quæst. 5.* Qui in verbo Missæ *1. quæst. 2. versu. Secundum*, etiam docet quod vna sufficiat, dummodo duplicata: quæ aliter non referret linteamina ante memorata, de quibus Scriptura loquitur plurali numero Ioannis 20. neque etiam superaddito corporali, mysteriū sanctæ Trinitatis sufficere representaret.

Ex pura tela autem, nec colore tincta, neque ex serico eas debere esse, vsus communis satis ostendit. Graueque peccatū esse absque illis Missam celebrare Suarez habet *disp. 81. sect. 6. col. 3.* quia magna reuerentia & indecentia committeretur contra indubitam Ecclesiæ consuetudinem.

195.

Ultra eas ipsas pallas, in altari necessarium est corporale, seu linteu illis superpositum in quo Missam celebrans reponit sacrosanctū Christi corpus. De illo præceptū habetur in cap. Consulto, De consecr. dist. 1. his verbis: Consulto *an* nium statuimus, vt sacrificium altaris non in serico panno, aut intincto quisquam celebrare Missam præsumat, sed in puro lineo vel linteo ab Episcopo consecrato: terreno scilicet lino procreato atque contexto, sicut corpus Domini nostri Iesu Christi in sindone lineæ munda sepultum fuit. Vbi aduerte quia talis consecratio fit sine vñctione chrismatis, eam fruquenter committi Sacerdotibus inferioribus Episcopo, vt commissa est plerisque Superioribus religionum. Eandem vero consecrationem corporale retinet, quandiu manet integrum nec ruptum notabiliter. *ex Sylu. in verb. Corporalia, quæst. 2.* adeo post lotionem non sit re-benedicendum, vt *idem ibid. addit.*

Aduerte præterea difficultatem esse: An corporale possit fieri ex tela cannæba. Eam Azor proponens in *1. par. lib. 10. cap. 28. quæst. 8.* partem affirmantem tenet cum Tabiena nu. 10. & Arnillanu. 6. in *vi. bo. Missa*: quia licet cānabis à lino specie differat, nihilominus vsus telæ ex illis confectæ, idem est in vestibus intimis, in mantilibus, & id genus aliis. Vnde consuetudine receptum est. *quod idem Azor notat*, vt non modo mappæ altaris sint ex tela cannæba, sed etiam corporale (sic ex eo dictum, quod referat sindonem mundam, cum qua corpus Domini fuit traditum sepulture) cui consuetudini memoratum cap. Consulto, censeri potest non aduersari ob illam disunctionem, *lino vel linteo.*

Cæterum si in reliquis altaris ornamentis munditia exigitur tum iure naturali, ad decentiam & reuerentiam: tum etiam scripto in cap. 2. De custodia Eucharistiæ; maxime in corporali, quod attingit proxime corpus Christi: itaut in sacrificando vti illo enormiter immundo peccatū sit mortale, vt ex Caiet. & Sylu. Suarez habet in *citata sect. 6. col. penult.* Addens tamen non committi plusquam veniale si immunditia non sit nimis enormis: & ex mera necessitate, vitatoque scandalo & contemptu contingat eo vti.

Nota autem, quod idem Suarez obseruat *loco citato*; vsū obtinuisse vt corporale diuisum sit in duas partes: quarum altera maior est, in qua mappus superextensa reponuntur hostia & calix: eaque retinet corporalis nomen: nec dubiū est, in eam conuenire proxime dicta: altera vero minor (dicta parua palla in Missali Romano) qua calix cooperitur. Id quod pertinere ad munus corporalis, patet ex eo quod idem habet, olim fuisse vnicum corporale oblongum super quod corpus & sanguis Christi reponerentur, & reliqua eius parte cooperiebantur. Vnde intelligitur eandem minorem partem, licet & maiorem debere esse lineam ac benedictam. Et ita vsus Ecclesiæ habet: eaque ideo fieri consuevit ex aliqua portione corporalis complicata & conuenienter composita. Est, vt Suarez addit, in parte exteriori qua non tangit calicem, potest serice esse & auro elaborata: vt & corporales in suis marginibus, licet in medio non possit ex Missali Romano in *rubrica De def. cibis in ministerio occurrentibus, non procul ab initio.*

Porro peccatum est mortale absque corporali celebrare Missam, ibidē Suarez probat: quia id fieret contra præceptum & communem Ecclesiæ consuetudinem in re valde graui, multumque pertinente ad sacrosanctæ Eucharistiæ reuerentiam.

196.

Vitius in altari ad licitam celebrationem Missæ requiritur lucerna aliqua ardens: sique absque ea celebratur, pecca-

tum mortale committitur: iuxta cap. finale, De celebr. Missarum: vbi inter excessus graues cuiusdam Presbyteri ponitur, quod sine igne sacrificabat. Ita omnes docere notat Suarez in præcedenti col. 4. vbi & ostendit antiquam esse Ecclesiæ consuetudinem non sacrificandi absque lucerna ardente. Ex qua autem materia debeat esse talis lucerna, memoratum ius non determinat: ideo standū est consuetudini, qua dum Missa celebratur, candela cerea accensa esse solet. A qua consuetudine etsi discendum nō sit: tamen à mortali, vt col. 5. Suarez addit, is excusari potest, qui sine scandalo & contemptu, nullatenus valens habere candelam ceream; illius loco in necessitate vteretur lucerna ex oleo, quæ solet passim adhiberi ad lucendum coram sacro sancta Eucharistia. Vti vero lucerna ex sebo aut alia pinguedine, siquam alienum ab omni consuetudine Ecclesiæ, nullo modo licet. Porro vnam tantum candelam ceream habere accensam in Missa parum est: habere duas sufficit: nec obstat habere plures, dummodo seruetur quod Concilium Trident. præscribit *sect. 22. in decreto*, De obseruandis & vitandis in celebratione Missæ, ne certus aliquis earum numerus superstitioso cultu adhibeatur.

Amplius in altari requiruntur Missale & crux. De hac patet, quia ritus celebrandi qui in Missali Romano traditur, continet aliquas ceremonias quæ præsupponunt crucem esse in altari. Nihilominus vt annotat Suarez in *sequenti cap. 6. sine ea celebrare non esse de peccato mortale*: quia non satis constat eam requiri de præcepto; neque apparet omissionem illius talem esse quæ coniunctam habeat magnam Eucharistiæ irreuerentiam: vt nec omissiones multarum ceremoniarum in eodē Missali præscriptarum.

Missale autem requiri, etiam si quis totā Missam memoria tenet, expresse fit in Missali Romano §. *De deficiendis in ipso ministerio continetibus, sub initium*: eamque esse sententiam omnium habet Suarez col. 5. quam confirmat Ecclesiæ vsus. Et ratio statuit: quia memoria habilis esse solet, nec debet Sacerdos exponere se periculo aliquid omitteendi, præsertim ex canone: nec refert quod idem tenet canon memoriter dici possit præteritum Missali: quia tunc si quid erroris aut perturbationis contingat, facile suppleri potest & emendari: non item absente Missali. Deinde esto, quod aliquis tam felicis memorie inueniatur, vt possit totam Missam dicere absque Missali; id tamen adeo rarum est vt non obliet, quin lex de ipso adhibendo vniuersè obliget, tanquam posita de eo quod communiter, & vtriusque requiritur. De grauitate vero peccati, quod illius transgressione committitur, ratio peculiaris iudicandi sumitur ex magnitudine periculi, aliquid omitteendi iudicio prudentis notabile, in irreuerentiam sacrosanctæ Eucharistiæ quando quidem Missale requiritur tantum, ad vitandum illud, non autem ad aliquot altaris ornamentum, aut ad aliquam spiritalem significationem.

Cum altari, ad licitam celebrationem Missæ requiritur calix consecratus cum patena consecrata, ex cap. Vasa, De consecr. dist. 1. quorū ille dicitur significare sepulchrū Domini: & hæc lapidem eidem sepulchro superpositum. Fieri autē debet ex auro vel argento, aut saltem ex stanno, non ex alia materia, ex cap. Vt calix, De consecr. dist. 1. cuius hæc sunt verba. Vt calix Domini cū patena, si nō ex auro est, tamen ex argento fiat. Si quis autem, tam pauper est, saltem vel stanneum calicē habeat. De aere aut ex aurichalco nō fiat calix, quia ob vini virtutem, æruginem facit, pariterque vomitum prouocat. Nullus autem in ligneo aut vitro calice præsumat Missam cantare. Ex quibus verbis licet intelligere vsū calicis plumbei non esse ferendum: cum plumbum sit metallum diuersæ rationis non modo ab auro & argento, sed etiam à stanno: & adferat eadem incommoda, quæ aurichalco, prout Suarez argumentatur in *sepe citata disp. 81. sect. 7. col. 2.* In sequenti approbans quod apud nonnullos est in vsu, vt in calice cupa sola sit ex auro vel argento, & reliquum ex aurichalco. Nam id esse illicitū conuincit non potest ex canone recitato: præsertim cum ipsa tantum cupa sit, quæ proxime deseruit vsui sacrosancti: reliquæ enim partes calicis, illius tantum gratia, ad talem vsū conuertuntur. excepta patena, quæ proinde non potest esse alia quam aurea vel argentea vel stannea, vt nec prædicta cupa.

Quod

Quod ad eorumden (calicis inquam & patenae) consecrationem attinet: ea non est contenta corporis & sanguinis Domini contactu, sed requirit Episcopi ministerium, à quo ipsa perficiatur per vñtionem chrisimatis & benedictionem specialem, qualis habetur in Pontificali. Quod quidem ministerium Episcopus nequit (vt nec conferuntur altaria) alteri quàm Episcopo in sua diocesi committere: neque Papa id conuenit, etiam si possit. In eoque differentia est inter benedictiones simplices, & eas quae fiunt cum vñtione chrisimatis: quod illae committi soleant hæc non item. Atque peccatum mortale esse sine calice & patena consecratis Missa dicere, patet ex eo quod committens illud, consecratur dignis depositione ab officio & beneficio, ex cap. finali, De celebr. Missarum: Accedit, quod propius inferunt sacrosanctæ Eucharistiae, quam altare: sine quo celebrare mortale esse ante habitum est.

Cessare autem in eis ipsam consecrationem si frangentur notabiliter; ita nimirum vt amittant formam & quantitatem necessariam ad conuenientem eorum vsum; perinde consistat ac de altari. Sed dubitatur: An per interiore deaurationem calicis, & superioris superficiei patenae, amittatur consecratio. Ad quod dubium Suarez in citata scilicet. 7. col. 4. respondet affirmatiue: tunc debent consecrari denovo. Ratio est, quia talis consecratio fit præcipue ob contactum corporis & sanguinis Domini nostri: ac superinducta deauratione intra calicem aut supra patenam (quia aurum additum non est consecratum) in illis deest conditio consecrationis, requisita ad contactum corporis & sanguinis Domini. Noua igitur consecratio tunc est opus: nec dici potest manere consecratione non obstante deauratione, qua modicum auri, magne quantitatis argenteo calici aut patenae additur, cum in eo principale ad se trahat accessum: prout fit quoad modicum aquae communis admiscetur magnæ quantitatis aquae benedictæ. Dicitur inquit non potest: quia principale in hoc negotio non est spectandum materię quantitate: sed ex rei consecratione vsu: ita ut principale in ea esse ceteri debeat, quod proxime instituitur ad corpus & sanguinem Christi continentium ac contingendum. Quæ doctrina sequenda est in praxi cum sit tuta, & contraria periculosa. Sed quæres, quomodo ergo calix aut patena si iam deaurata fuerint quando consecrantur, non amittat consecrationem amissione deaurationis. Respondetur id fieri quia consecrantur secundum fetora, & ideo retinent consecrationem, quamdiu non patiuntur materię suae deperditionem, ex qua reddantur inepta ad vsum in quem sunt instituta: prout antea dictum est de aliis rebus sacratis.

Dubitatur præterea: An in calice consecratio amittatur per separationem cupæ à pede. Distinctio autem respondendum videtur, sicut respondet Suarez in eadem scilicet. 7. 8. Rursus inquiri. Vel enim in calice, pedi sic cupa coniungitur, vt non valeat ab eo separari absque fractione; tunc per separationem cessat in eo consecratio: perinde ac cessat in altari fixo per separationem tabulae à reliqua structura cui superponitur: vel eo artificio pedi cupa innectitur, vt possit absque fractura separari, vt in calice quem vocant tornatilem: atque in tali non cessat consecratio, separatione cupæ à pede: ita ut opus non sit noua, quando iterum coniunguntur; quod in vsu seruatur vt Fumus in Armilla verbo Calix num. 2. notat approbatque, ac cum eo Azor in citato cap. 28. quest. 7. notans in ea separationem idem vsu venire ac si sacra vestis partes conuenterentur funiculis: quarum solutione illae separarentur quidem, sed quia separatio esset sine fractione, colligata iterum ad vestis compositionem, non esset opus noua illius benedictione. Et certe si necessarium esset talem calicem, quoties in eo cupa separatur à pede, consecrari de nouo frustra adhiberetur in eo tale artificio, cum quo tanta esset incommoditas. Sicut igitur altare portatile consecratur cum intentione, vt loco moueri possit absque detrimento consecrationis: ita etiam calix tornatilis, vt cupa possit à pede separari.

Dubitatur demum An vas in quo Christi corpus pro communicandis consecratur aut consecratur debeat perinde consecrari esse: ac debent calix & patena. Quæ de re pluribus Suarez in fine eiusdem septimæ sectionis. Tenendum est autem primo, consecratum esse debere, iuxta illud quod in Missali Romano præscribitur rubrica 2. De ritu celebrandi

Missam: vt si Sacerdos plures hostias consecraturus sit pro communione facienda: quæ ob quantitatem super patenam manere non possint, collocet eas super corporale ante calicem aut in aliquo calice, vel vase mundo consecrato, illas ponat retro post calicem & alia patena cooperiat. Secundo non esse necessarium talis vasis consecrationem factam esse chrisimatis vñtione. Ratio est: quia in Pontificali Romano tantum ponitur simplex illius benedictio: vnde exstimandum est quod ea sufficiat. Tertio consentaneum esse vt fiat ex eadem materia ex qua calicem fieri ius præcipit ordinari: que sit ex argento: cuius locum ob paupertatem stannum tenere potest.

Appendix ad interdictum: ueneratione & reuerentia deferenda rebus sacris: ad celebrationem Missæ licet amquequis.

SECTIO VII.

Suarez in memorata disput. 81. scilicet. 8. 8. 8. sermone de hac re instituit: sed attigisse illa quæ is habet columna 6. & tribus sequentibus sufficere potest ad nostrum institutum.

Primum est ornamenta omnia altari & Sacerdotibus necessaria ad licitam Missæ celebrationem, quantumcumque benedicta sint, tangi posse à laicis, etiam feminis, nisi benedicta sint cum chrisimatis vñtione, vt calix & patena: aut attingant immediate corpus Christi vt corporalia. Quæ exceptio additur congruenter cap. Sacras, dist. 23. in quo talia tangi prohibentur, etiam à feminis sacris seu monialibus. Quod autem laicis sit licitus aliorum vestimentorum contactus, vsus communis ostendit. Contra quem tamen facere videtur cap. Vestimenta. De consecr. dist. 1. in quo de vestimentis Ecclesiæ, quibus Domino ministratur & sacra debent esse, generaliter statuitur non debere contingi, nisi à sacratis hominibus. Sed aduertendum est, illic neminem esse tantum de contactu qui ordinatur ad communem & prophanum vsum, prout patet ex eo, quod ibidem inculcatur, non esse aliis vsibus fruendum illis, quam Ecclesiæ actibus & Deo dignis officiis. Cuiusmodi contactus quatenus liceat sacratis hominibus iudicandum est ex dicendis in sequenti num. 203.

Secundum est, laicum tangendo immediate seu nuda manu calicem, patenam, aut corporalia consecrata, peccare transgressione prohibitionis Ecclesiæ: non tamen mortaliter, si scandalum absit, & contemptus: quia materia non apparet adeo grauis, vt talis prohibitio inducat obligationem sub tam graui pena: nisi forte temere, ac sine iusta causa laicus talia tunc tangeret cum corpus aut sanguine Christi continent de facto: quia inde materia efficitur grauis. Eoque nomine censeri potest statui in cap. Non oportet, dist. 23. Non oportere Subdiaconum contingere vasa Dominica. Nam alias tale quid ei licet ex cap. Non liceat, 2. eadem dist. & ex eo, quod in ipsius ordinatione calix ei porrigatur tangendus: Quæ facultas in eodẽ cap. extenditur ad Acolytum in sacratio seu loco, vt glossa interpretatur, in quo sacra vala reponitur.

Tertium est: quod in hac re corporalia æquiparentur calicibus, constare ex supra citato cap. Sacras: vbi illa significatur, per sacras pallas, vt glossa interpretatur. De eorum lotionem, cum immunda fuerint, statuitur, De consecr. dist. 1. cap. Nemo, 2. vt vasa in quibus lauantur, ad id tantum munus sint destinata: item vt à Diacono lauentur, atque vt lotio non mittatur foras sed in piscinam sacratam: ne forte puluis Dominici corporis male decedat. Quod quidem statutum omnino seruandum esse in prima lotionem, merito monet Sylu. in verbo, Corporalia, quest. prima: siquidem ob tactum rationem ipsum nulla consuetudine potest quoad eam abolutionem rationabiliter abrogari. Quoad secundam vero aut tertiam lotionem: iuxta Caietani doctrinam in verbo. Mulieris peccata in fine. probabile est eam ipsam licite fieri etiam à feminis, præsertim virginibus Deo sacratis, vbi est consuetudo. Quod Suarez col. 7. ait absque scrupulo in praxi posse seruari: quia probabile est, propositam rationem tunc cessare: interuenitque rationabilis causa tangendi; quæ est, vt corporalia ipsa mundiora sint & poliora: ad quod efficiendum feminæ solent esse industriæ.

Idem quod de corporalibus Suarez post Syluestrum addit intelligendum esse de purificatoriis; quæ licet non sint benedicta, valde prope tamen attingunt sanguinem Domini: & nonnunquam forte aliquæ reliquæ eiusdem sanguinis, aut etiam corporis Domini adhærescunt ipsi.

204.

Quartum est: nõ esse licitum vti rebus sacris ad profanos vsus: vt v. g. vti calice in conuiuij mensa: vel corporali tanquam linteo comuni, aut sacra veste ad aliquam profanam repræsentationem. Si enim, *ex cap. Quæsemel*, 13. *quæst. tertia*, loca quæ semel monasterio dedicata fuerint, prohibitum est fieri secularia habitacula: multo magis defendendum est prohibitum res sacras vsurpare ad vsus profanos: præsertim cum tale quid præ se ferat contemptum earum: in rerum talem, vt vis possit excusari à mortali, prout Suarez exprimit.

Quintum est: prohibitionem factam ne mortuus obuoluetur palla, seu mappa altaris: non oblatre quin licitus sit vsus sepeliendi vita functos Pontifices & Sacerdotes indutos vestibus benedictis. Nam neque de his est illic sermo: neque vt valde indecens est vti sacra palla tanquam syndone quadam, ad nuditatem cadaveris contegendam immediate, quod obuoluedi verbum importat: ita est & corpus Sacerdotis defuncti syndone interius contentum honeste, sepulture mandare indutum sacerdotalibus vestibus. Sepelitus enim Sacerdotis, tanquam personæ sacræ, potest: enseri actus religionis: ita ut vsus sacrarum vestium ad eam adhibitus sacer haberi valeat, non profanus. Nec obstat, quod illæ per talem vsum destruantur, quia destrui iusta de causa, non est contra earum sanctitatem: vt patet ex eo, quod oburi possit infecta peste, aut etiam vetustate consumpta: prout habetur *ex cap. Altaris palla, De consecr. dist. 1.*

205.

Vltimum est: easdem res sacras ad vsus profanos seu communes amplius reduci non posse, ne quidem postquam per destructionem amiserunt consecrationem, benedictionem, &c. Ita docet D. Thomas 3. *par. quæst. 83. art. 3. ad 3. per cap. Ligna De consecr. dist. 1.* in quo prohibetur ne ligna Ecclesiæ diruta sumantur ad aliud opus nisi ad altam Ecclesiæ, vel ad profectum in monasterio fratrum: non vero in laicorum operas sed potius comburenda esse. Quod autem de talibus lignis dicitur; ob rationis paritatem locum habet in aliarum rerum sacrarum materia post amissam consecrationem. Excipitur tamen casus in quo, pietatis intuitu necessitate compellente sacra vasa aurea vel argentea franguntur & venduntur ad subueniendum pauperibus, alioqui perituris fame, aut quid simile. Ea enim pietatis cum necessitate coniunctio, cohonestat talis materiae accommodationem factam ab emptore, ad aliquam rem qua vtatur tanquam communi, nec sacra. De quo Suarez colum. 9. vbi & approbat quod passim est in vsu, vt ex vestibus profanis pretiosis & honestis, fiant sacræ interuentu benedictionis, & per earum adaptationem ad vsum eum Ecclesiasticum in quem ordinantur. Et certe si ex materia domus profanæ diruta licet ædificare templum, immo & domum ipsam profanam consecrare in Ecclesiam, sicut Marcellus Papa consecrauit domum S. Lucinæ, & Urbanus domum S. Cecilie: cur non idem liceat in vestibus, ratio dari non potest. Nec obstat, quod tales vestes forte seruiuerunt vanitatibus per quas Deus fuerit offensus: sicut nec obstat idololatria, quin templa idolorum abominanda conuerterentur in Ecclesias sacrosantas: consecratione & accommodatione ad sacrum vsum, sic ea cohonestant, vt censentur munda reddita, & ex abominandis, effecta sancta ac veneranda.

De iis que cel bratio Missæ continent, vti corporis & sanguinis Domini consecrationem.

SECTIO VIII.

206.

EX iis quæ in celebratione Missæ conuertuntur ad illius constitutionem, quædam sunt verba, & quædam facta: verba autem sunt variarum orationum prolatio, & lectio aliqua sacræ Scripture. Facta vero, sunt genuflexiones, aliæque id genus humiliactiones. ac aliæ ceremoniæ: ad celebratæ obseruandæ quando & quomodo Missæ edocet sub titulo ritus celebrandi Missam: ex quo addicendæ sunt ante omnem ce-

lebrationem. De vtrisque, hoc est, tam dictis quam factis D. Thomas 3. *parte quæst. 83. a. 1. 4. & 5.* illorum causas & significationes pijs declaras: & post eum tum alij, tum nostri Patres satis plene: Bellarminus in *lib. 2. de Missa, c. 11. ad finem*, Henriquez 1. *par. lib. 9. cap. 31. & pluribus sequentibus*. Azor in *prima item parte lib. 10. cap. 34. & 35.* Gregorius à Valen. *romo 4. disput. 6. quæst. 11. puncto 3.* & Suarez *romo 3. disput. 83. & 84.* quos de iis consulendos ei qui volet relinquimus, contenti attingisse facientia ad rationem iudicandi de peccatis nobis propositam, quæ complectetur aliquot documentis.

Primum est: Sacerdotem teneri in Missæ celebratione recitare omnia quæ ad illius ritum pertinere habetur ex Missali Romano. Hec satis patet ex eo quod Pius quintus in bulla præfixa eidem Missali, mandet; ac strictè omnibus & singulis in virtute sanctæ obedientiæ præcipiat, vt Missam iuxta ritum, modum, & normam quam per idem Missale tradit, contentæ legant: Circa quod præcepit Suarez *disput. 83. sect. 3.* annotat. Primo, eos qui iuxta memoratam bullam possunt retinere Missale ducentis annis ante eamdem apud suos vsu receptum, teneri seruatæ proportionem dicere ea quæ in Missali sibi permisso dicenda traduntur. Secundo, idipsum præceptum obligare sub mortali, quia datum est in virtute sanctæ obedientiæ; & de re graui vt pote spectante ad nobilissimi cultus diuini ordinatam, ex diuersi generis partibus religioso artificio compositionem. Exeulatio tamen in eo habet locum, sicut & in multis alijs præceptis, tam ex inconsideratione naturali, quam ex materia paruitate: vt quando leue est quod de eodem ritu omittitur, etiam si dicitur in canone: in quo sicut nõ repugnat dari excusationem per inadvertentiam; ita nec per materiam leuitatem. Licet, cum ex communi Ecclesiæ sensu, sit obligatio illius integre recitandi, quam cæterorum; ob immediatam coniunctionem cum consecratione: merito eiusdem minor pars omittitur, quam cæterorum, censeri potest sufficere ad mortale, ex notabiliter mutilata integritate celebrationis. De qua notabili mutilatione, aduertere eam contingere posse ex defectu partis non admodum magnæ quantitatis quidem, pertinentis tamen peculiariter ad Missæ integritatem, sicut lectio Euangelij, v. g. pertinet.

Annotat tertio, optimum esse quidem dicere Missam quæ pro vnoquoque die Missale assignat: nihilominus *nisi aliud suadeat alicuius dies solemnitas* accipi posse aliam ab eo qui libere, & tantum pro a bitrio diei priuatam: quia cum sit liberum illam omnino non dicere; & aliam dicere. Publicam autem, vt Parochialem vel Conuentualem dicitur, non potest vti ea libertate, prout deduci potest ex cap. Quiddam laicorum, & ex cap. Cum creatura, De celebr. Missarum.

Annotat quarto, eum qui ob acceptum stipendium aut capellaniâ tenetur certam Missam dicere, ita teneri obligationem eam implere: vt si cõmode possit cessante scandalo, non impediatur se conformare Missali: dicendo Missam quam pro eo die assignat: maxime si dies sit festus.

Annotat postremo, cum aliquid in Missa omisso & ex naturali obliuione, id aliquando post veniens in mentem non esse necessarium dicere cum perturbatione ordinis, qua tollatur coherentia, artificio mitro atque religioso constituta, partium celebrationis Missæ. Excipe, nisi id quod omisso est sit de substantia sacrificij: quia talis omisso debet necessario suppleri.

Secundum documentum est: Peccatum esse, in Missa ex propria deuotione addere verba, præter ea quæ præscripta sunt dicenda, secundum Ecclesiæ ritum. Ratio est: tum quia id expresse prohibetur à Cõcilio Trid. in sess. 22. decreto De obseruandis & euitandis in celebratione Missæ. Item quod à Pio quinto in arte memorata bulla, districtè ac virtute sanctæ obedientiæ. Vnde satis intelligitur peccatum esse mortale, illudque deterius, quam memoratum locum habere non debenti documento, tanquam magis iniuriosum Ecclesiæ: & expositum periculo superstitionis & erroris. Quamquam in eo ex materia leuitate excusationem locum habere non repugnat: quæ in eo non satis facile inuenitur, ob iniuriam quæ infertur Ecclesiæ, vsurpatione potestatem ipsi propriam, ordinandi de iis quæ ad ritum celebrandi pertinent. Quæ ratio cum cesset quando quis ex deuotione, orationibus in

Missali designatis, addit alias quibus orat, non vt publicis Ecclesiae & altaris ministris; sed vt persona priuata prout fit in vtroque Memento.) cessat quoque illa facilitas constituendi materiam grauem ad mortale sufficientem: quando abest probabile periculum superstitionis & erroris.

Tertium documentum est: Eadem ratione peccatum esset uti celebrandi in Missali tradito aliquid omittere aut addere quoad facta, quoad verba. Nam à Concilio Tridentino & Pio quinto vtrumque pariter prohibetur: parque est prohibendi causa: nempe quia expedit omnino in tam graui ministerio fieri ordinate, & vitari superstitiones. Circa quod peccatum Suarez disputat. 83. sect. 2. admonet primo, commissum per additionem actionis, regulariter mortale esse: si additio fiat habitum inducendi nouum ritum pertinentem ad cultus diuini modum, qui non est in Ecclesia vsu, nec habet significationem specialem mysticam ab Ecclesia constitutam: tunc enim est materia grauis, tanquam superstitiosa: quae contingens in publico grauissimoque ministerio Ecclesiastico, ex se generat scandalum. Ex paritate verò materiae esse tantum veniale, si quis non quidem praedicto animo, sed solum ex peculiari deuotione ad ritum Missalis addat aliquam actionem ex se bonam & religiosam: etiam si indifferere agat, non peccat tamen mortaliter; quia, si scandalum abest, materia est leuis.

Admonet secundo, commissum per omissionem actionis pertinentis ad ritum in Missali praescriptum: si talis actio tantum sit ceremonia pertinens ad convenientem modum agendi, non esse regulariter plusquam veniale. Possit vero mortale esse si sit grauis ceremonia: qualis censetur accessus proximus ad substantiales, quibus consecratio perficitur: vt missio vini & aquae: fractio hostiae consecratae cum particulae missione in calicem: panis azymus. Censetur item, quae adeo solemnitas est, & publica, vt omitti non possit absque scandalo: sicut est eleuatio hostiae & calicis post consecrationem: est quoque stando, non autem sedendo celebrare.

Admonet tertio, ex speciali Papae dispensatione licitam reddi posse omissionem caeremoniarum, quantuncunque grauium nisi tales sint, quae habeantur substantiales, aut quae ad eas prope accedant, vt censentur diuino iure necessariae: vt v.g. consecratio vtriusque speciei, & vtriusque per Sacerdotem celebrantem sumptio. Sine tali dispensatione autem, si futura omisso sit praesentia ante Missam inceptam, haec omissio est potius quam in debita celebranda. Qua tamen in re, conferre oportet caeremoniae grauitatem cum grauitate necessitatis, si quis tunc occurrat celebrandi Missam: quia haec notabiliter praeponderans caeremoniae, potest excusare omissionem. Sin autem futura omisso non sit ante Missam inceptam praesentia, eaque veniat in mentem solummodo post consecrationem, absolendum est sacrificium quod substantialiter inchoatum, non debet ob ritum accidentialem dimitti imperfectum: non item si ante consecrationem ea cognoscatur, & sit omisso caeremoniae grauis, vt mixtionis aquae cum vino in calice, eo quod illa ibi haberi nequeat nisi cum maxima difficultate; ac nimis diu expectando. Tunc enim Sacerdos debet potius à celebratione desistere, quam vltius progredi, & consecrare vinum sine aqua mixtione, quia ageret contra Ecclesiae praescriptum in re valde graui. Addit Suarez si caeremonia omissa leuior fuerit, prudenter expendendum esse, quod maius incommodum sit ministerium inchoatum relinquere, an eum tali omissione illud perficere: atque sequendum quod iudicatum fuerit minus incommodum: interea habendo semper praesentia, vt scandalum vitetur.

His operae pretium est addere quae de debita ratione seruandi ritum celebrandi admonet P. Iacobus Alvarez de Paz in libro de vna religioe institutione cap. 7. his verbis: Reuerentiam exteriorem custodias si caeremonias ab Ecclesia institutas palehre, attente, grauitate, & cum quadam dignitate perficias. Si cum caput inclinas ita inclines, vt qui Dei benedictionem tibi, onculias. Si cum genua flexis ita flexas, vt qui Deo te submittis. Si cum hostiam & calicem benedicis, ita illa signa sacra facias, vt qui sacrificium Deo acceptissimum benedicis. Si cum verba Missae proferas, ita distincte

& clare proferas, vt qui Deum ipsum alloqueris. Si denique ita omnia ibi dicas & facias, vt dignum est voce promi, & actione perfici, quae Dei Spiritu, sanctam Ecclesiam regente, approbata sunt & instituta. Ministri Regum & Principum suas habent vrbantatis & communitatis leges, quas nefas est praeterire: quidni Ecclesia Spiritu veritatis edocta illas caeremonias instituat, quibus erga Deum officiosi & vrbantissimi, & ei comiter & decenter seruiamus? Si igitur magni momenti esse videtur erga magnates huius seculi, vrbane nos habere, & in nulla re quantumuis modica ad reuerentiam eorum spectante deficere: quanti momenti est summum Deum signis reuerentiae, absque per Ecclesiam institutis, absque vllis defectibus honorare? Quid grauius quam ipsi Deo per genuflexiones se submittere, & ei per hoc signum, laetiae cultum exhibere? Quid sublimius quam hostiam & calicem, in quibus Deus ipse lateret, benedicere. Quid excellentius quam Deo nomine totius Ecclesiae vota & orationes offerre? Quid mirabilius quam hostiam, cui praesens adest Filius Dei, manibus tangere & frangere: ac huc, atque illuc mouere? Nec qui festinanter & distrahente ac inconsiderate facit, magnum iudicium praebet, quod lumen fidei nubibus inconsiderationis & distractionis obtutu defert. Haec ille: consequenter docens, argumento à minori ad maius, quod si Esther ingrediens ad regem Assuerum corruit, & in pallorem colore mutato, lacrum super ancillulam reclinavit caput, vt dicitur in eius historia cap. 5. Siquae D. Iohannes Baptista non tacturus corpus Christi, sed tantum infusus aquam ipsi capiti, stupens ac tremens dixit ex. 1. 3. D. Mattheus, Ego debeo à te baptizari, & tu venis ad me? Si inquam haec ita sint: certe debemus cum timore ingenti ac stupore hostiam, ipsum Christum continentem, manibus contrectare.

De remedijs aduersus defectus qui possunt in Missae celebratione contingere superest dicendum. Sed cum habeantur in Missali Romano factis clare proposita: pleniorum de eis sermonem quem habet Henriquez lib. 9. cap. 36. & sequentibus. apud ipsum relinquentes videndum; contenti erimus aliquot breuius documentis conulere timoratis conscientis aduersus anxietatum molestias, quas tales defectus solent secum adferre in celebratione Missae.

Documenta de Missae defectibus, vtilia celebrantibus timoratis, ad vitandam conscientiae perplexam molestiam.

SECTIO VLTIMA.

Primum est: Si in materia vel forma commissus sit defectus essentialis eum esse omnino suppleendum. Ratio est, quia sacrificium fieret alioqui mutilum, vt pote deficiens in essentialibus, quod intrinsece malum est ac proinde omnino diligentia cauedu. Quis censetur defectus essentialis constat ex dictis.

Secundum est: Si ante hostiae consecrationem prauideatur defectus vini necessarii ad consecrationem calicis, ab illa esse omnino abstinendum, si is suppleri non possit. Ratio est: quia & tunc fieret sacrificium mutilum. Quod si post consecrationem hostiae defectus eiusmodi detegatur, eum debite suppleendum esse. Ad quod supplementum si vinum commodum nullo modo haberi posset, abstinendu est à prolatione formae consecrationis calicis (quandoquidem deest materia necessaria) licet procedendum sit, & Missa incepta absolueda: omnia tamen mentione sanguinis in locis ijs canonis Missae in quibus ea fieri solet prout habet Missale Romanum, §. De defectu vini, in fine. In eo casu autem, imperfectio sacrificii non imputabitur celebranti eum neque eam prauididerit antea; neque vitare potuerit postea.

Tertium est: Est ex citato §. De defectu vini, circa medium: cum iam sumpto Christi corpore, celebrans aduertit defectum in materia calicis: nempe esse aquam, aut acetum, aliudve quam vinum de vite: debeat resumere, non solum commodum vinum; sed etiam aliam hostiam ad consecrationem corporis Christi: nihilominus eum subest aliquid periculum scandalum: ipsum contentu posse esse sola consecratione sanguinis. Pro quo & authores & rationes Suarez habet tomo tertio disp. 85. sect. 1. Et certe dubium non est, quin talis

modus accommodatio sit, quam prior ille, ad cauendum ne populus defectum aduertat, & inde scandalum generetur. Neque vero eidem modo imperfectionem sacrificij obstat, hinc patet: quia ex communi omnium consensu, quando nondum consumpta hostia consecrata talis defectus contingit, is sufficienter suppletur sola consecratione calicis: quoniam utraque consecratio concurret tunc sufficienter ad sacrificij integritatem. Atque idem dici potest consumptam hostia consecratam quoniam consumptio ea nihil obstat, quin cum hostia consecratione censeretur debeat concurrere consecratio calicis.

Quartum documentum est: Etiam si D. Thomas, 3. par. quest. 83. art. 6. ad 4. insinuet, quado post iam sumptam hostiam consecratam repetenda est consecratio calicis ob defectum materiae interuenientem: insinuet, inquam, cum verbis eiusdem consecrationis dicenda esse iterum omnia quae in canone sequuntur: nihilominus id non esse necessarium, prout Suarez loco citato ante solutionem argumentorum ex eo docet, quod non sint tunc repetenda, quae in canone Missae praecedunt consecrationem. Par enim est utrumque ratio: quandoquidem tam ea, seu verba seu signa, dicuntur & sunt intentione Sacerdotis, super debita Eucharisticae materia, quam quae sequuntur consecrationem: ideoque si haec tanquam indebite perfecta, sint repetenda, erunt & illa: quod non iudicatur necessarium: quia sunt sacrificio accidentaliter, riteque perfecta sunt quoad omnes actiones exteriores, & quoad verba omnia, quae ex intentione proferentis vera fuerunt, tanquam relata ad verum panem, verumque vinum consecrandum.

Quintum documentum est: Cum defectus contigerit in pane consecrando, idem proportione seruata censendum esse ac dictum est cum contigerit in vino consecrando: nisi quod ordo seruandus inter consecrationes eas (ut scilicet illa panis praecedat) exigat ne mutetur, nisi urgente notabili necessitate vitandi scandali; sed consecrationi hostiae qua suppletur talis defectus, addatur consecratio calicis. Pro quo facit dictum in Concilio 7. Tolet. ca. 1. Sancta mysteria non posse perfecta videri, nisi perfectionis ordine compleantur. Videri potest Suarez in eadem sect. 1. §. atque ex his.

Sextum est: Si essentialis defectus contingat in sacramentali forma (ut quia verbum aliquod ad essentialiam ipsius spectans omissum est, vel talis mutatio facta est in ea, ut corruptus sit verus sensus) eadem ratione iterandam esse consecrationem ad illum supplendum: qua ante dictum est iterandam esse ad supplendum essentialium defectum contingentem in materia.

Septimum est: Si in vtriusque materiae consecratione defectus essentialis acciderit siue ex malitia Sacerdotis, qui

non habuit intentionem consecrandi, siue aliunde; post sumptam quidem eius modi materiam non consecratam, suppleri non posse defectum nouae materiae consecratione: quia haec comitari debet Eucharisticae sumptio per eum, a quo consecrata est. Id autem non potest licite fieri ob Ecclesiasticum praecipuum, requirens in sumente, ut sit ieiunius ieiunio naturali, qualis non est is qui panem & vinum sumit non consecratum. Ante sumptionem vero istiusmodi, qui in casu proposito perperam egit, tenetur poenitens de peccato admisso in eare, denuo in debita materia consecrare cum debita intentione. Quod etiam necessarium non sit ad vitandum ne sacrificium maneat imperfectum (cum ipsum minime ceperit esse) est tamen tum ad seruandum praecipuum non fingendi in hoc ministerio, atque adeo nec perseuerandi in incepta fictione: tum ad vitandum irreligiosum modum sumendi profanum cibum & potum, tanquam sacramentum quale non est: tum denum ad cauendum ne populus interum panem & vinum adoret tanquam Christum.

Octauum documentum est: Defectum in accidentalibus, id est, in ceremoniis quae in Missa fiunt: & in verbis seu precibus quae in ea dicuntur: magna diligentia quidem praecauendum esse, quia plena & perfecta exequutio tam sancti ministerij id exigit; postquam tamen iam commissum est, cum non esse regulariter supplendum iteratione, atque adeo praeposito ordine, postius dicendo aut faciendo, quod prius dici aut fieri debuit. Hoc Suarez in sequenti sect. 2. probat: quia talis iteratio, cum sit accidentalium, non est necessaria ad sacrificij perfectionem: nec item ad illius decorem, cum parui fiat quod accidentalia ipsa non dicantur aut non fiant suo loco ac tempore, debitoque ordine: nec demum ad eiusdem reuerentiam cum perturbatione & populi scandalum ea adferat potius, quam deuotionem. Ideo vero dictum est regula iter: quia si de iterando esset iusta de causa statutum factum, ipsum esset seruandum: itaque si tam modica poneretur mora in tali iteratione ut antedicta incommoda non timerentur, ea posset vsurpari. Alia documenta non pauca quae his addi possent, aut habentur in Missali Romano vbi legi debent: aut iam, opportunitate data, sunt a nobis in praecedentibus tradita.

Illud tantum obiter monendum restat, quod Sacerdos humorem in calice manentem post sumptionem sanguinis debeat cum magna reuerentia tractare tanquam Christi sanguinem: ac proinde primam abluitionem, faciendam ex vino iuxta cap. Ex parte, De celebr. Missarum, debere quoque cum reuerentia sumere. Ad quod facit quod in illa sumenda, sicut in sumptione sanguinis, calici supponatur patena: quod non fit in 2. abluitione.

LAVS DEO INTEMERATAEQUE MATRI